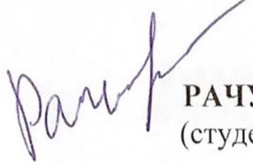

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

РАЧУК Ілля Олегович
(студент групи ФБСМ-8)

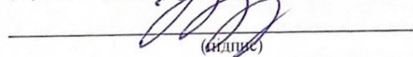
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»)

Завідувач кафедри фінансів та
цифрової економіки

д.е.н. проф. Н.Г. Виговська
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

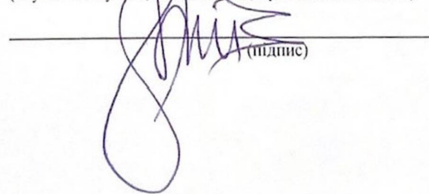
Науковий керівник

к.е.н. доц. Дячек С.М.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент

Легендін С.Р.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Рачук І.О. Управління грошовими потоками підприємства.

Магістерська робота представлена на здобуття освітнього ступеня «магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси банківська справа та страхування». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2023.

Дослідження присвячено науковому обґрунтуванню теоретичних та організаційних положень управління грошовими потоками підприємства та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення управління грошовими потоками на підприємстві.

У роботі поглиблено теоретичні підходи до категорії «грошові потоки підприємства»; оцінено економічний механізм управління грошовими потоками підприємства; досліджено зарубіжний досвід управління грошовими потоками на підприємстві; проведено діагностику стану фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Коростенський завод МДФ»; виявлено проблемні аспекти діяльності ПрАТ «Коростенський завод МДФ»; здійснено оцінку стану управління грошовими потоками на ПрАТ «Коростенський завод МДФ»; запропоновано напрями удосконалення управління грошовими потоками підприємств в Україні; обґрунтовано резерви покращення та оцінка ефективності запропонованих заходів з управління грошовими потоками ПрАТ «Коростенський завод МДФ»

Ключові слова: грошові потоки, грошові кошти, управління.

ABSTRACT

Rachuk I.O. Management of cash flows of the enterprise. - Manuscript.

Master's thesis is represented on reception of an educational degree «master» field of knowledge 07 «Management and administration» of specialty 072 «Finance banking and insurance». - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2023.

The study is devoted to the scientific substantiation of the theoretical and organizational provisions of the enterprise's cash flow management and the development of practical recommendations for improving the enterprise's cash flow management.

The work deepens the theoretical approaches to the category «enterprise cash flows»; the economic mechanism of cash flow management of the enterprise was evaluated; foreign experience of cash flow management at the enterprise was studied; diagnostics of the state of financial and economic activity of PJSC «Korostensky MDF Plant» was carried out; problematic aspects of the activities of PJSC «Korostensky MDF Plant» were identified; an assessment of the state of cash flow management at PJSC «Korostensky MDF Plant» was carried out; directions for improving cash flow management of enterprises in Ukraine are proposed; improvement reserves and evaluation of the effectiveness of the proposed cash flow management measures of PJSC «Korostensky Zavod MDF» are substantiated.

Keywords: cash flows, funds, management.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Економічна сутність та класифікація грошових потоків підприємства.....	7
1.2. Механізм управління грошовими потоками підприємства.....	14
1.3. Зарубіжний досвід управління грошовими коштами підприємства.....	26
Висновки до розділу 1	32
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ТА НАПРЯМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПРАТ «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ».....	35
2.1. Діагностика стану фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Коростенський завод МДФ».....	35
2.2. Оцінка стану управління грошовими потоками ПрАТ «Коростенський завод МДФ».....	46
2.3. Напрями удосконалення системи управління грошовими потоками ПрАТ «Коростенський завод МДФ».....	57
Висновки до розділу 2.....	65
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринкових відносин основним завданням підприємства є підвищення ефективності його функціонування за рахунок раціонального управління грошовими потоками, яке дозволить забезпечити фінансову рівновагу та ритмічність діяльності підприємства, прискорити обіг капіталу, знизити ризик неплатоспроможності та отримати прибуток.

Велику увагу до управління грошовими потоками обумовлено необхідністю ефективного управління оборотним капіталом (оцінки короткострокових потреб у наявних грошах та управління запасами); планування часових параметрів капітальних витрат; управління капітальними потребами (фінансування за рахунок власних коштів або кредитів банку); управління витратами та їхньою оптимізацією для більш раціонального розподілу ресурсів підприємства у процесі виробництва та управління економічним зростанням).

Економічне зростання підприємства базується на підтримці його фінансової рівноваги та водночас на забезпеченні максимізації основного цільового показника – вартості підприємства, головним чинником формування якої є грошові потоки. Тому дослідження питань управління грошовими потоками є першочерговими та досить актуальними.

Висвітленню різних аспектів управління грошовими потоками підприємства присвячено праці таких науковців, як Дж.К. Ван. Хорн, Є.Брігхем, Е. Нікхбахт, Т. Райс, В.В. Бочаров, Л.Н. Павлова, Г.В. Савицька, в працях вітчизняних вчених, як І.А. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, Г.Г. Кірейцев, Л.О. Лігоненко, А.М. Поддєрьогін, О.О. Терещенко, Р.Б. Тян, та інших економістів. Однак формування концепції грошового потоку недостатньо відображено в українській економічній літературі та потребує поглиблення теоретичних і практичних засад.

Практична значимість вказаних проблем та об'єктивна необхідність адаптації теоретико-методологічних основ управління грошовими потоками до вітчизняних підприємств обумовили актуальність теми магістерської роботи.

Мета і задачі дослідження. Метою магістерської роботи є дослідження

теоретичних основ та обґрунтування практичних рекомендацій щодо удосконалення управління грошовими потоками на ПрАТ «Коростенський завод МДФ».

Відповідно до зазначеної мети у роботі поставлено та вирішено наступні **завдання**:

- дослідити економічну сутність грошових потоків підприємства та їх роль в економічному розвитку підприємства;
- дослідити економічний механізм управління грошовими потоками підприємства;
- вивчити зарубіжний досвід управління грошовими коштами підприємства
- провести діагностику стану фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Коростенський завод МДФ»;
- оцінити стан управління грошовими потоками на ПрАТ «Коростенський завод МДФ»;
- запропонувати організаційно-управлінські аспекти удосконалення управління грошовими потоками підприємства;
- обґрунтувати резерви покращення управління грошовими потоками на ПрАТ «Коростенський завод МДФ».

Об'єктом дослідження виступає організаційно-економічна ефективність управління грошовими потоками підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних засад і практичних рекомендацій, щодо удосконалення процесу управління грошовими потоками на ПрАТ «Коростенський завод МДФ».

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою проведених у магістерській роботі досліджень стали наукові концепції і теоретичні розробки провідних вітчизняних і зарубіжних вчених в галузі управління грошовими потоками підприємств. Під час виконання роботи використовувались такі методи, як системно-структурний підхід, що розглядає процес управління грошовими потоками підприємства як цілісну структуровану систему, що є одночасно

частиною управління економікою; логічний, порівняльного та економіко-статистичного аналізу і синтезу, систематизації, групування, експертної оцінки, графічний та інші методи.

Інформаційними джерелами дослідження для написання магістерської роботи виступили матеріали наукових досліджень закордонних і вітчизняних провідних учених і фахівців в галузі фінансової діяльності, законодавчі та нормативні акти, електронні ресурси, а також фінансова звітність ПрАТ «Коростенський завод МДФ».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

1) Удосконалено економічний механізм управління грошовими потоками та запропоновано послідовність формування організації механізму управління грошовими потоками вітчизняних підприємств;

2) Дістала подальшого розвитку система управління грошовими потоками вітчизняних підприємств, що дає можливість більш якісно управляти грошовими коштами підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність даного дослідження полягає в обґрунтування управлінських рішень щодо підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства. Практичні рекомендації можуть бути застосовані в практиці управління грошовими потоками вітчизняних підприємств.

Особистий внесок здобувача. Робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі відображені в ній висновки та положення наукової новизни, які виносяться на захист, одержані автором особисто.

Апробація результатів роботи. Основні положення та результати дослідження доповідались та одержали позитивну оцінку на 2 науково-практичних конференціях, серед яких: Всеукраїнська науково-практична on-line конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки (15-19 травня 2023 р., м. Житомир), Міжнародна наукова конференція «Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу» (м. Житомир, 9-10 листопада 2023 р.).

Публікації. Основні положення, висновки і результати наукового

дослідження опубліковано у 2 тезах доповідей:

1. Рачук І.О. Інтеграція штучного інтелекту в діяльність банківських установ. Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки, 15–19 травня 2023 року. Житомир: «Житомирська політехніка», 2023. С. 518.

2. Рачук І.О. Управління оборотними активами підприємства. Тези IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики сталого розвитку бізнесу», 09-10 листопада 2023 р. Житомир: «Житомирська політехніка», 2023.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 84 сторінках друкованого тексту. Робота містить 24 таблиці та 2 рисунки. Список використаних літературних джерел налічує 77 найменувань. Робота містить 8 додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та класифікація грошових потоків підприємства

Фінансово-господарська діяльність підприємств нерозривно пов'язана з рухом грошових коштів, в результаті якого формуються вхідні і вихідні грошові потоки. У зв'язку з цим особливого значення набуває поняття «грошовий потік», яке привертає увагу багатьох практиків і науковців. Важливість дослідження проблеми формування грошових потоків обумовлюється тим, що вони обслуговують господарську діяльність в усіх її напрямках.

Концептуальні основи сутності, виникнення та руху грошових потоків достатньо широко розглядаються в працях зарубіжних та вітчизняних вчених: Ю. Брігхема, Л. Гапенскі, Д. Ван Хорна, А. Кінга, І. Бланка, В. Ковальова, Л. Лігоненко, А. Поддєрьогіна, О. Терещенка, О. Шеремета та інших. Проте, хоча й досить багато напрацювань із зазначеної тематики ще не сформовано єдиної теоретичної бази, яка б охоплювала увесь комплекс питань управління грошовими потоками підприємства. Крім того не визначено єдиного однозначного підходу при визначенні та тлумаченні категорії грошові потоки.

Дослідження поняття «грошовий потік» бере свій початок з 50-х років минулого сторіччя, а основний науковий доробок належить американській економічній школі. Вітчизняна наука прийшла до вивчення даної економічної категорії відносно нещодавно і, нажаль, незважаючи на наявність широкого кола теорій, методик і підходів, не прийшла, навіть, до єдиної концепції у ідентифікації її економічної природи і сутності. До того ж, наріжною проблемою сучасної вітчизняної економічної думки залишається, власне, навіть не стільки трактування або тлумачення даного поняття, скільки наявність істотних розбіжностей при формулюванні: так, паралельно з терміном «грошові потоки» використовують «фінансові потоки», «потоки грошових ресурсів», «потоки фінансових активів»,

при цьому надаючи цим поняттям еквівалентного значення, розуміючи під ними одне і те саме.

Поняття грошових коштів тісно пов'язане з поняттям грошових потоків. Деякі автори їх ототожнюють, що на нашу думку є помилковим, адже грошові потоки відображають динаміку руху грошових коштів за певний період та не дозволяють отримати інформацію про наявність коштів на певну дату.

Розглянемо детальніше підходи авторів до трактування поняття грошових потоків (див. табл.1.1).

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «грошових потоків»

№ з/п	Автор	Сутність поняття «грошовий потік»
1	Бланк І.А. [2]	Грошовий потік – сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, генерованих господарською діяльністю підприємства
2	Буряк А.В., Дем'яненко І.В. [8]	Грошовий потік – як міра ліквідності підприємства, що складається з чистого доходу і безготівкових витрат, таких, як амортизаційні відрахування
3	Бутинець Ф.Ф. [9]	Грошовий потік – найважливіший самостійний об'єкт фінансового аналізу, який проводиться з метою оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства
4	Гут Л.В. [13]	Грошовий потік – надходження (додатний грошовий потік) і витрачання (від'ємний грошовий потік) коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства
5	Заремба Є.М. [16]	Грошовий потік – є одним із ключових моментів оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю
6	Костюк-Пукаляк О.М. [23]	Грошовий потік – надлишок, який утворюється на підприємстві в результаті всіх операцій, пов'язаних із господарською діяльністю
7	Крилова О.В. [26]	Грошовий потік – сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, генерованих господарською діяльністю підприємства
8	Лігоненко Л.О. [29]	Грошовий потік – сукупність надходжень і вибуття коштів за певний період часу, формованих у процесі господарської діяльності
9	Майборода О.Є. [34]	Грошовий потік – сукупність розподілених за часом надходжень і виплат грошових коштів, які утворюються в процесі господарської діяльності і пов'язані із забезпеченням його платоспроможності
10	Нагайчук В.В. [39]	Грошовий потік – сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються його господарською діяльністю
11	Партин Г.О., Задерецька Р.І., Галечко І.Б. [45]	Грошовий потік – надходження й витрати грошових коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства
12	Селіверстова Л.С. [57]	Грошовий потік – надходження і витрати грошових коштів в процесі здійснення господарської діяльності підприємства

Отже, з наведених визначень можна зробити певне узагальнення: в економічній літературі сформувалися два основні підходи до визначення категорії

грошовий потік:

– грошовий потік – це різниця між отриманими і виплаченими підприємством коштами за певний визначений період, тобто це сума надлишку або недостачі грошових коштів;

– грошовий потік – це безперервний рух коштів (обіг), тобто їх надходження й виплати (притоки й відтоки) за певний визначений період.

Перше визначення зводиться до того, що грошовий потік – це залишок грошових ресурсів на конкретний момент часу, який не може ототожнюватися з потоком (обігом, рухом), оскільки потік означає рух. При цьому обсяг грошових потоків може характеризуватися такими показниками як обсяг коштів, які надійшли, та обсяг витрачених коштів. На думку Піскунова Н.О., грошовий потік має визначатися як сукупність послідовно розподілених у часі подій, пов'язаних з відокремленим та логічно завершеним фактом зміни власника грошових ресурсів через виконання зобов'язань між економічними агентами (суб'єктами господарювання, державою, домогосподарствами, міжнародними організаціями). Грошові потоки безпосередньо пов'язані з рухом коштів на підприємстві, який відображає надходження у розпорядження суб'єкта господарювання грошових ресурсів та їх використання [47].

Визначення грошового потоку в МСБО №7 «Звіт про рух грошових коштів» звучить, як надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів [35]. Визначення «грошовий потік» в П(С)БО № 4 «Звіт про рух грошових коштів» відсутнє, але під ним розуміють поняття «рух грошових коштів», що абсолютно ідентично визначенню «грошовий потік» в МСБО № 7.

Аналізуючи вищевикладене, постає питання вибору найбільш вдалого визначення грошового потоку і його уточнення. На нашу думку, «грошовий потік» – це сукупність розподілених у часі надходжень і видатків грошових коштів та їхніх еквівалентів, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, структури, ризику і ліквідності.

Однобічна ідентифікація грошових потоків сприяє тому, що управлінські рішення, засновані на даній інформації, будуть порівнювати за звітними періодами,

структурними підрозділами, господарським суб'єктам, а ступінь операційного підприємницького ризику, пов'язаного з їх здійсненням, буде мінімальною. На практиці інколи буває важко однозначно визначити природу виникнення того або іншого грошового потоку, а також оцінювати його вклад в процес формування підсумкового фінансового результату, платоспроможності і ліквідності.

В той же час, більшість науковців акцентують увагу на проблемі дефіциту грошових коштів, як головній складовій стримування економічного розвитку економіки, але практично не розглядає якісну сторону даної проблеми, яка виражається в необхідності деталізації грошових потоків за окремими складовими, видами і напрямками діяльності та ін.

На наш погляд, питання класифікації грошових потоків у вітчизняній літературі представлені недостатньо. Наукові дослідження Бланка І.О., Голова С.Ф., Ковальова В.В., Салій З.П., Сорокіної Є.М., Стоянової Є.С., Федотової М.А., Сайфуліна Р.С. та інших авторів, присвячені рішенням питань, пов'язаних з оптимальним управлінням грошовими потоками.

Необхідно відзначити, що вчені по-різному оцінюють необхідність і значимість систематизації грошових потоків за якоюсь класифікаційною ознакою. Так, наприклад, Бланк І.О. у своїх публікаціях виділяє найбільшу кількість подібних ознак (дев'ятнадцять), включаючи деякі нестандартні критерії, які не зустрічаються в роботах інших авторів. Він пропонує за ознакою законності здійснення поділяти досліджуване явище на легальні грошові потоки, тобто ті що відповідають даному законодавству, і тіньові грошові потоки, які здійснюються з порушенням діючих в країні правових норм і пов'язані з ухиленням від податків.

Подібне групування грошових потоків, на наш погляд, можливо лише з позицій менеджменту, оскільки включення даної ознаки в облікову класифікацію грошових потоків суперечить природі бухгалтерського обліку, основним завданням якого згідно із законом є формування повної, правдивої і неупередженої інформації про діяльність підприємства. Крім того, пропонується за варіантністю направлення руху грошових коштів групувати грошові потоки за такими категоріями: стандартні, тобто ті що не змінюють свого направлення в періоді, що

розглядаємо, і нестандартні грошові потоки, які мають таку властивість. Важко погодитися з цим судженням, тому що в цьому випадку мають місце два різних грошових потоки, а не один потік варіантної направленості.

Бланк І.О. [4] пропонує окрім того, поділяти грошові потоки на пріоритетні і другорядні з урахуванням функціональної спрямованості і фактичного обсягу, а також значущості у формуванні кінцевих результатів господарської діяльності. Подібне групування можна здійснити на практиці за наявності інформаційних потреб зі сторони апарату управління.

Необхідно відмітити, що велика кількість класифікаційних ознак в однаковій мірі свідчить про нерозв'язання проблеми, як і їх недостатня кількість. В цих випадках утруднюється процес пізнання і ідентифікації явища, а значить, виникає непорозуміння зі сторони користувачів бухгалтерської інформації, зокрема контролерів, і осіб, які приймають участь в процесі її підготовки і обробки.

Для ефективного цілеспрямованого управління грошовими потоками необхідно чітко уявляти їх класифікацію. На основі аналізу, який є в науковій літературі, пропонуємо наступну класифікацію грошових потоків (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація грошових потоків підприємства

№ з/п	Класифікаційна ознака	Види грошових потоків згідно класифікаційної ознаки
1	2	3
1	Масштаб обслуговування фінансово-господарських процесів	1.1. Грошовий потік підприємства 1.2. Грошовий потік кожного структурного підрозділу 1.3. Грошовий потік окремої господарської операції 1.4. Грошовий потік за системою 1.5. Грошовий потік за сферою діяльності
2	Вид фінансово-господарської діяльності	2.1. Грошовий потік від операційної діяльності 2.2. Грошовий потік від інвестиційної діяльності 2.3. Грошовий потік від фінансової діяльності 2.4. Сукупний грошовий потік
3	Напрямок руху	3.1. Вхідний грошовий потік (приплив) 3.2. Вихідний грошовий потік (відплив) 3.3. Мінімальне сальдо грошового потоку
4	За ступенем управління	4.1. Релевантний грошовий потік 4.2. Нерелевантний грошовий потік 4.3. Контрольований грошовий потік 4.4. Неконтрольований грошовий потік

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
5	Форма здійснення	5.1. Безготівковий грошовий потік 5.2. Готівковий грошовий потік
6	Сфера обігу	6.1. Зовнішній грошовий потік 6.2. Внутрішній грошовий потік
7	Тривалість формування	7.1. Короткостроковий грошовий потік 7.2. Довгостроковий грошовий потік
8	Достатність обсягу	8.1. Надлишковий грошовий потік 8.2. Оптимальний грошовий потік 8.3. Дефіцитний грошовий потік
9	Вид валюти	9.1. Грошовий потік в національній валюті 9.2. Грошовий потік в іноземній валюті
10	Передбачення	10.1. Плановий грошовий потік 10.2. Неплановий грошовий потік
11	Безперервність формування	11.1. Регулярний грошовий потік 11.2. Дискретний грошовий потік
12	Стабільність часткових інтервалів формування	12.1. Регулярний грошовий потік з рівномірними частковими інтервалами 12.2. Регулярний грошовий потік з нерівномірними частковими інтервалами
13	Оцінка в часі	13.1. Поточний грошовий потік 13.2. Майбутній грошовий потік
14	З урахуванням процесу діяльності	14.1. Грошовий потік процесу виробництва 14.2. Грошовий потік маркетингу 14.3. Грошовий потік соціальної сфери 14.4. Грошовий потік стимулювання працівників (пайовиків)

Розглянемо більш повно грошові потоки у відповідності з наведеною класифікацією, для того щоб виділити ті види потоків і критерії їх групування, які додані в результаті даного дослідження.

За масштабом обслуговування фінансово-господарського процесу дослідники традиційно виділяють три види грошових потоків:

– грошовий потік за окремими господарськими операціями – це елементарний первинний об'єкт управління, відносно якого пропонується кожен операцію економічного обороту розглядати в контексті замкнутої грошової системи, аналізуючи вхідний грошовий потік поточного періоду і обов'язкові витрати, що фіксує залишок грошових коштів у вигляді чистого прибутку;

– грошовий потік кожного структурного підрозділу діяльності стає самостійним об'єктом досліджень і управління при створенні філіалів та інших підрозділів, як окремих об'єктів управління. Ця обставина дозволяє говорити про

процес формування організованих центрів відповідальності, генеровані грошові потоки, тому даний вид грошового потоку дозволяє деталізувати вклад кожного центру відповідальності в справу формування сукупного грошового потоку;

- грошовий потік організації або підприємства являє собою найбільш загальний вид грошового потоку, який визначається всією сукупністю надходжень і виплат грошових коштів на рівні підприємства або організації як єдиного об'єкта управління.

Цю ознаку класифікації можна доповнити такими видами грошових потоків, необхідність ідентифікації і вивчення яких обумовлена сучасними умовами господарювання і недосконалістю методів управління. Їх поява викликана процесом формування окремих організаційно-управлінських груп, основною метою створення яких являється зниження операційних витрат, податкових платежів, а також підвищення ефективності господарської діяльності в умовах ринкової економіки.

У зв'язку з цим пропонуємо розширити дану ознаку класифікації грошових потоків шляхом включення наступних їх різновидів:

- грошовий потік за системою, що зобов'язана своєю появою особливим формам об'єднання економічних суб'єктів, які отримали розповсюдження у зв'язку з переходом України до ринкової економіки. При цьому структура, в рамках якої виникає процес управління грошовими потоками, характеризується наявністю системи організацій, що представляють собою сукупність юридично самостійних, а фактично координованих із одного центру окремих господарюючих суб'єктів. Об'єднання виникає на основі загальної мети (прикладом може бути споживча кооперація України);

- грошовий потік за сферою діяльності (торгівля, виробництво, заготівлі та ін.) характеризується надходженнями і виплатами грошових коштів, що здійснюються в рамках окремих напрямлень (видів) діяльності, які орієнтовані на потребу ринку і споживача.

Отже, на основі аналізу спеціальної літератури встановлено неоднозначність тлумачення поняття «грошові кошти» та «грошові потоки», що пов'язано з різними

підходами до визначення категорії «грошові кошти». Водночас, класифікація грошових потоків у спеціальній літературі представлена недостатньо, не вироблено єдиного підходу до ознак і видів. Уточнення поняття та розширення класифікації грошових потоків надасть можливість розширити аналітику руху грошових коштів, підвищити рівень управління грошовими потоками підприємства, що в свою чергу забезпечить його фінансову стабілізацію та високі темпи розвитку.

1.2. Механізм управління грошовими потоками підприємства

За сучасних умов економічної діяльності все більшого значення набуває ефективне управління грошовими потоками підприємства, адже воно безпосередньо впливає на рівень ефективності, власне, суб'єкта господарювання, оскільки забезпечує безперервність і скорочення фінансового і операційного циклів, поточну і абсолютну ліквідність, знижує ризик неплатоспроможності тощо. Здійснення управлінського впливу на грошові потоки підприємства передбачає розробку механізму управління ними.

На наш погляд, під механізмом управління грошовими потоками підприємства слід розуміти систему організації управлінського впливу, який виявляється у суб'єктно-об'єктних взаємозв'язках системи управління і здійснюється з метою досягнення поставлених перед ним цілей. Однією з основних проблем формування теоретичної концепції механізму управління є виявлення його протиріч, породжених, власне, принципами організації складних систем: організаційний процес в таких системах побудований на протилежних засадах і реалізується в протилежних тенденціях, тобто є діалектично організованим процесом.

Механізм управління грошовими потоками підприємства включає: цілі і завдання управління; критерії управління – кількісний аспект цілей; фактори управління – елементи об'єкту та їх взаємозв'язки, які піддаються управлінському впливові, задля досягнення поставлених цілей, принципи управління, специфіку і особливості управління, інструментарій управління, функції управління, а також,

ресурси управління – матеріальні, фінансові ресурси, організаційний і соціальний потенціал. Він має ґрунтуватися на принципах системності, інтегрованості, достовірності, динамічності, відповідності цілям підприємства, досяжності, ефективності, багатоваріантності.

Структура механізму управління грошовими потоками підприємства, розроблена нами, представлена на рис. 1.1.

Структура механізму управління грошовими потоками підприємства зумовлює визначеність процесу його формування, який, на наш погляд, доцільно розділяти на такі стадії:

Першим кроком має бути визначення об'єкту управління і цілей трансформації стану і діяльності цих об'єктів, а також узгодженість їх з загальними цілями підприємства. В якості об'єктів управління може розглядатися вся сукупність грошових потоків підприємства. При розробці механізму управління грошовими потоками суттєвого значення набувають принципи формування системи цілей управління підприємством, для забезпечення яких визначаються завдання управління рухом і запасами грошових коштів. Основною метою будь-якої діючої системи є досягнення нею запланованого результату діяльності в рамках певного (планового) часового проміжку. На наш погляд, для досягнення і збереження підприємством сталого розвитку, необхідним є застосування сукупності заходів, методів і засобів з метою свідомого і цілеспрямованого впливу на рух грошових коштів, обсяг і продуктивність майнових та інтелектуальних цінностей, використовуваних для потреб виробництва, покращення умов і продуктивності праці персоналу, мінімізації шкідливого впливу виробництва на навколишнє середовище, забезпечення сталої платоспроможності і підвищення прибутковості підприємства. Відповідно до розробленої нами системи цілей управління виробничого підприємства, що прагне забезпечення сталого розвитку, виділяємо основні цілі управління грошовими потоками:

1. визначення і задоволення попиту на гроші підприємства;
2. оптимізацію грошових його потоків.

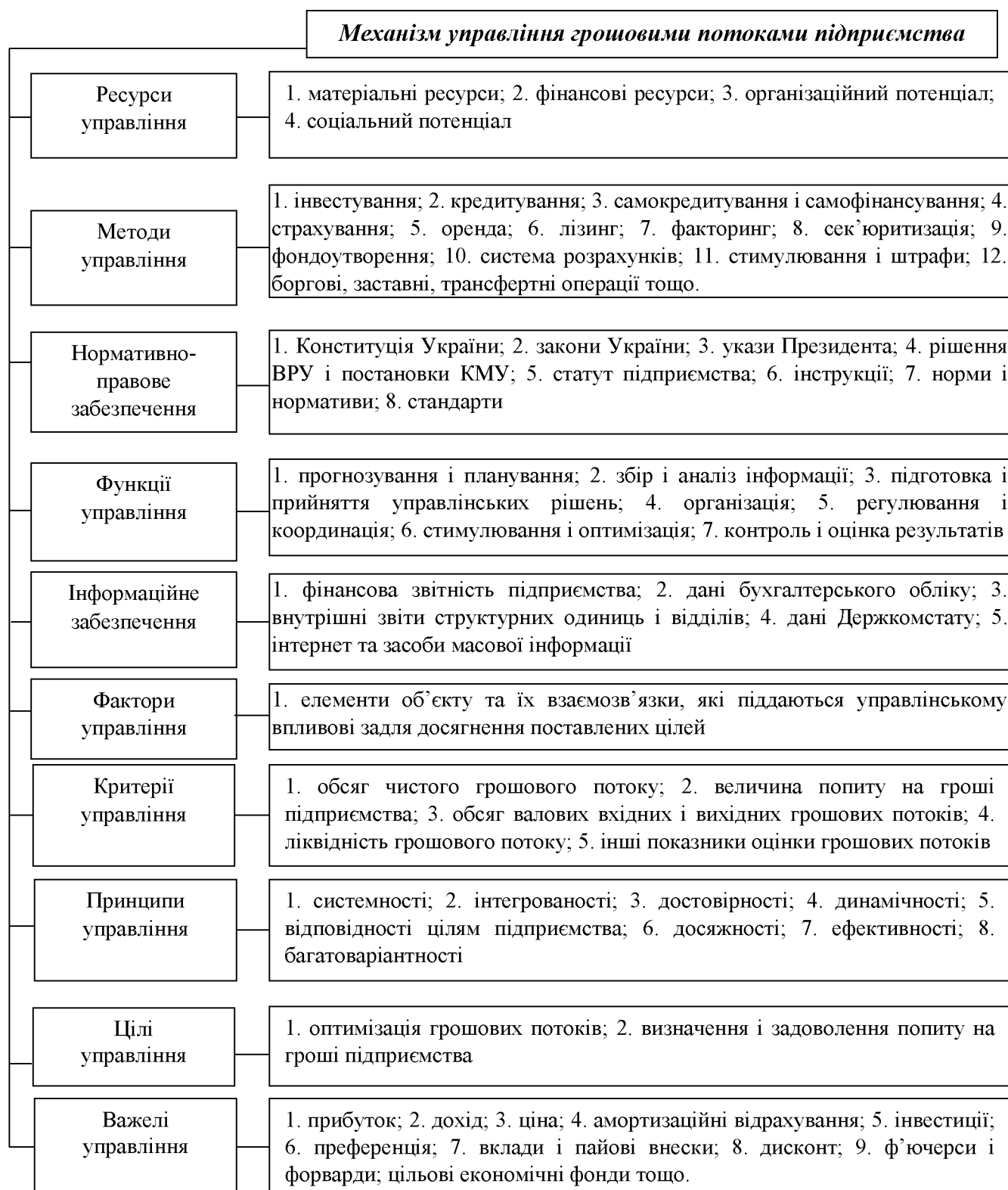

Рис. 1.1. Структура механізму управління грошовими потоками підприємства

Задоволення попиту на гроші підприємства має ключове значення у забезпеченні його існування і ліквідності, обслуговуванні і здійсненні всіх видів господарської діяльності. Наявність і дефіцитного, і надлишкового рівня грошових

коштів підприємства зумовлює негативний вплив на діяльність підприємства: перший проявляється у створенні загрози неплатоспроможності підприємства – навіть прибуткове підприємство може опинитися в ситуації неспроможності розраховуватись за поточними зобов'язаннями через нестачу вільних грошових коштів, другий – у збільшенні тривалості фінансового циклу підприємства та втрачених можливостях інвестування надлишкових грошових коштів. Логічно постає проблема визначення реальної потреби підприємства у запасах грошових коштів, тобто величина його попиту на гроші.

Досягнення підприємством стабільного зростання забезпечується через розвиток і оптимізацію всіх ланок і сфер економічної діяльності суб'єкта господарювання. Ключовим елементом економічної системи підприємства, при цьому, виступають грошові потоки, що забезпечують координацію потоків і залишків всіх видів ресурсів підприємства, обслуговуючи його діяльність. Тому, саме через оптимізацію грошових потоків доцільно управляти економічним зростанням підприємства. Сучасна вітчизняна наука характеризується наявністю двох підходів до проблеми оптимізації грошових потоків підприємства, розроблених І.О. Бланком та Л.О. Лігоненко і Г.В. Ситник. Обидві торії наполягають на таких напрямках оптимізації, як збалансування і синхронізація надходжень і видатків грошових коштів, основний же водорозділ полягає у визначенні третього напрямку – відповідно, максимізації чистого грошового потоку чи, навпаки, вирівнюванні вхідних і вихідних потоків.

За своєю природою, грошові потоки підприємства мають важко передбачуваний, змінний характер. Обсяги позитивного і негативного грошових потоків, тобто доходів і витрат грошових коштів, підлягають обліку за двома методами: касовим або методом нарахувань. Фінансовий облік на підприємстві ведеться за використання методу нарахувань, разом з тим, грошовий потік, а саме, грошові надходження, що виступають безпосереднім результатом реалізаційної діяльності підприємства, є елементом обліку, побудованого на касовій основі. Водночас, практика функціонування підприємства доводить існування цілої множини доходів і витрат, які, залежно від методу обліку, будуть віднесені до

різних часових періодів. Класичним прикладом такої часової розбіжності слугує облік фінансування капітальних витрат:

- за касовим методом – витрати будуть визнані, а придбане устаткування вважатиметься оплаченим;

- за методом нарахування – витрати, пов'язані з придбанням основного капіталу будуть віднесені на собівартість продукції в якості амортизації, що виступає елементом обліку виключно за методом нарахувань і є головним чинником визначення різниці між двома зазначеними методами обліку.

Наявність ситуацій такого роду призводить до перевищення і зростання величини коливань чистих грошових потоків, порівняно з величиною прибутків і збитків. Що у свою чергу, зумовлює незбалансованість у часі надходжень і видатків грошових коштів, тобто призводить до їх дефіциту або надлишку: у випадку необхідності використання підприємством страхового запасу грошових коштів на покриття перевищення обсягу вихідного грошового потоку над вхідним або у випадку виникнення залишку тимчасово вільних коштів. Перший призводить до зниження рівня абсолютної ліквідності, зростання ризику неплатоспроможності, можливої зупинки операційного циклу підприємства, другий – до відволікання частини обігових коштів з обороту, тобто до втраченої можливості у отриманні прибутку. А також, подовженні фінансового циклу, тривалість якого, в свою черг, є надзвичайно важливим показником фінансового стану та результатів управління грошовими потоками підприємства. Очевидно, що збільшення ризику операційної неплатоспроможності, викликане дією факторів десинхронізації і незбалансованості вхідних і вихідних грошових потоків, які призводять, також, до зростання рівня економічних збитків через відволікання високоліквідних активів. Тому, сучасні концепції управління грошовими потоками підприємства орієнтуються, значною мірою, на досягнення їх збалансованості і синхронності, тобто направлені на узгодженість і співставлення характеристик обсягу і часового проміжку надходжень грошових коштів на підприємство і їх витрачання для усунення дефіцитного або надлишкового рівня чистого грошового потоку.

Відповідно, збалансування і синхронізацію доцільно вважати напрямками оптимізації грошових потоків господарюючого суб'єкту.

За визначенням Л.О. Лігоненко і Г.В. Ситник, третім напрямком оптимізації має виступати вирівнювання грошових потоків [28, с.127]. За такого підходу виконуються умови ефективності використання запасів грошових активів через зменшення страхових їх залишків, пов'язаних з циклічністю та/або сезонністю діяльності підприємства. Однак, визначення прийнятності такого підходу полягає у співставленні втрати економічної вигоди, частини циклічних та/або сезонних реалізаційних доходів з втраченою економічною вигодою, пов'язаною із невідповідністю вхідного і вихідного грошових потоків. Крім того, за адекватного рівня синхронності грошових потоків, даний напрямок втрачає доцільність з економічної точки зору, оскільки підприємство не втратить своєї платоспроможності, навіть, незважаючи на наявність незначного страхового залишку грошових активів. Отже, обґрунтованість використання в якості напрямку оптимізації грошових потоків їх вирівнювання, обумовлюється характером і динамікою розвитку підприємства: воно може застосовуватись для стабільно діючих підприємств із незначними циклічними та/або сезонними коливаннями обсягів діяльності і, відповідно, обсягів грошових потоків, при розподілі і використанні позитивного грошового потоку. Звідси, даний напрям оптимізації грошових потоків не може бути прийнятий в якості загального елементу моделі оптимізації.

Відповідно до підходу, запропонованого І.О. Бланком, іншим напрямом оптимізації грошових потоків підприємства має стати максимізація чистого грошового потоку [67, с. 316]. Однак, наполягаючи на застосуванні такого напрямку, автор суперечить самому собі, адже, досягнення збалансованості і синхронності грошових потоків призводить до наближення значення чистого грошового потоку до нуля, відповідно, максимізація чистого грошового потоку автоматично стає неможливою. Більше того, постійне зростання величини чистого грошового потоку неминуче зумовить зростання залишків грошових активів, що в свою чергу, спричинить збиток в результаті втраченої можливості. Звідси

впливає, що використання максимізації чистого грошового потоку в якості однієї із задач оптимізації не має під собою обґрунтування економічною доцільності.

Відповідно до вищевикладеного, за досягнення найвищого рівня синхронності грошових потоків, спостерігається наближення значення чистого грошового потоку до нуля, тобто до повного використання вхідного грошового потоку і повного забезпечення потреби підприємства у грошових коштах. Одночасно, для досягнення найвищого рівня ефективності оптимізаційної діяльності підприємства, виникає необхідність у наявності нормативного рівня страхового запасу, який має бути забезпеченим чистим грошовим потоком, що виступає при цьому інструментом зміни залишків грошових активів підприємства. Відповідно, виникає потреба у виробленні такого напряму оптимізаційної діяльності, за якого б виконувалась (наближувалась) реалізація даної тотожності.

Одною з головних умов нормальної діяльності підприємства та його структурних підрозділів є забезпеченість коштами, оцінити яку дозволяє аналіз грошових потоків. Аналіз є важливою складовою процесу управління рухом грошових коштів, яка забезпечує якісне опрацювання інформації з метою подальшого прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень, прогнозування та планування грошових потоків. Під аналізом грошових потоків підприємства розуміють процес дослідження системи показників, їх формування на підприємстві, виявлення основних тенденцій та закономірностей з метою з'ясування резервів подальшого підвищення ефективності управління ними.

Аналіз грошових потоків підприємства базується на використанні даних бухгалтерської фінансової звітності, яка складається із балансу (Звіт про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів (за прямим і непрямим методами), приміток до річної фінансової звітності.

Звіт про рух грошових коштів служить невід'ємною частиною фінансової звітності, прямо або побічно відбиває грошові надходження підприємства з класифікацією за основними джерелами та грошові виплати з класифікацією за основними напрямками використання протягом періоду за видами діяльності

(операційна, інвестиційна, фінансова), відображає якість управління ресурсами підприємства, містить додаткову інформацію про фінансовий стан підприємства, що неможливо отримати із інших джерел звітності.

Варто зазначити, що розпочати аналіз грошових потоків доцільно, виходячи з поставлених завдань і інформаційної бази. Для цього використовують експрес-аналіз і поглиблений комплексний аналіз грошових потоків підприємства.

Експрес-аналіз грошових потоків базується на визначенні типових ознак, які дають можливість швидко і доволі точно визначити характер процесів, що відбуваються, не виконуючи глибоких досліджень, які потребують додаткового часу і засобів.

Поглиблений аналіз – це глибоке комплексне дослідження з широким набором аналітичних показників, що вивчаються.

Експрес-аналіз проводиться за даними фінансової звітності, орієнтований на зовнішніх користувачів і включає до свого складу чотири етапи (див. табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Етапи здійснення експрес-аналізу грошових потоків

Етапи	Зміст етапів
1-й етап	Перевірка фінансової звітності за формальними та якісними ознаками, наявність форм фінансової звітності, коротка характеристика об'єкту дослідження
2-й етап	Відбір показників, найістотніших у діяльності підприємства, визначення змін, що мали місце в господарській діяльності
3-й етап	Розрахунок і оцінювання відібраних показників для характеристики фінансового стану
4-й етап	Здійснення висновків і розроблення пропозицій

Комплексний аналіз у сучасних умовах орієнтований на взаємопов'язане вивчення всіх існуючих умов реалізації бізнесу, всіх його сторін, сегментів і підрозділів. Він повинен сприяти розробленні нових управлінських рішень, економічно їх обґрунтовувати та слугувати базою оперативного, тактичного та стратегічного планування.

У роботі Кошельока Г., Грінченко Р. запропоновано проведення комплексного аналізу грошових потоків, який складається з п'яти етапів (див. табл. 1.4).

Етапи здійснення комплексного аналізу грошових потоків

Етапи	Зміст етапів
1-й етап	Ознайомчий аналіз
2-й етап	Горизонтальний і вертикальний аналіз
3-й етап	Коефіцієнтний аналіз
4-й етап	Факторний аналіз
5-й етап	Загальний висновок за результатами аналізу

У роботі І. О. Бланка наведено системи аналізу грошових потоків, що включають: горизонтальний фінансовий аналіз; вертикальний фінансовий аналіз; порівняльний фінансовий аналіз; аналіз фінансових коефіцієнтів; інтегральний фінансовий аналіз [67, с. 156].

Вважаємо, що дана система аналізу грошових потоків може бути доповнена та включати:

1. Статистичні методи, які містять:

– відсотки, що можуть бути використані для характеристики питомої ваги грошових потоків структурних підрозділів у їх загальній сумі, рівня динаміки грошових потоків;

– графічний спосіб, який відіграє важливу роль при проведенні візуальної, оперативної, комплексної оцінки грошових потоків;

– коефіцієнти кореляції, для оцінювання, синхронності, рівномірності, збалансованості, ризиків грошових потоків.

2. Балансовий метод використовується для визначення грошових коштів на кінець року.

3. Метод аналізу й оброблення сценаріїв дозволяє проводити багатоваріантний ситуаційний аналіз системи управління грошовими потоками підприємства для прогнозування ймовірних варіантів розвитку ситуації.

4. Методи багатфакторного аналізу використовуються для прогнозування грошових потоків, визначення ефективності управління ними.

5. Факторний аналіз, що використовується для визначення впливу певних факторів на результативний показник. Вважаємо, що розпочинати аналіз грошових

потоків доцільно із загального оцінювання динаміки залишків грошових коштів та чистого руху грошових коштів за ряд періодів, що дає змогу оцінити тенденції та закономірності їх зміни й рівня абсолютної ліквідності підприємства. Також дані показники можуть бути доповнені наступним показником – прибуток до оподаткування, який допомагає з'ясувати взаємозв'язок між цими показниками.

Наступним кроком може бути характеристика ролі грошових потоків у формуванні оборотного капіталу підприємства. Згідно з НП(С)БО 1 термін «оборотний капітал» є ширшим, ніж «оборотні кошти», включаючи елемент «поточні фінансові інвестиції». У більшості українських підприємств відсутні поточні фінансові інвестиції, тому на практиці ці терміни ототожнюють. Наприклад, на думку А. М. Поддєрьогіна, терміни «оборотні кошти» і «оборотний капітал» тотожні, він вважає, що це – «кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди й у фонди обігу для забезпечення безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку» [49, с. 16]. Оборотний капітал підприємства знаходиться у II розділі балансу та отримав назву «оборотні активи».

Для оцінювання динаміки оборотних коштів статті активу балансу можна згрупувати в окремі специфічні групи. На теперішній час однозначного групування за статтями балансу не існує. Так, Циган Р.М, склад елементів розміщення оборотних коштів поділяє в розрізі 5 груп: товарно-матеріальні цінності, товари відвантажені і надані послуги, дебітори, грошові кошти, інші оборотні кошти [72, с. 340]. Автор роботи зазначає, що до грошових коштів відносяться кошти у касі підприємства та на його рахунках у банку. Але він не враховує такий елемент, як поточні фінансові інвестиції, які відносяться до еквівалентів грошових коштів.

Еквіваленти грошових коштів – короткотермінові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості.

Структура оборотних коштів відображає фінансовий стан підприємства на дату складання звітності й свідчить про рівень комерційної та фінансово-економічної роботи. Для підприємства доцільно проводити аналіз за складом, динамікою та структурою оборотних активів.

Зростання дебіторської заборгованості є причиною відволікання з обороту грошових коштів і виникнення ризику зниження платоспроможності.

Формування грошових потоків пов'язано зі станом розрахунків підприємства. Тому доцільним є проводити аналіз показників, що характеризують стан розрахунків підприємства.

Для аналізу попередження дефіцитного чистого грошового потоку визначають наявність або відсутність касових розривів. Касовий розрив – нетривале перевищення негативного грошового потоку над позитивним грошовим потоком. Кожне підприємство може стикаються з такою ситуацією, тому що ідеальна синхронізація відсутня. Тому можна використовувати такі показники: частота, тривалість, глибина касового розриву. Частота відображає періодичність виникнення касового розриву або кількість таких розривів за певний період часу. Тривалість касового розриву показує час за який підприємство не може раціонально використовувати грошові кошти, що негативно відображається на його господарській діяльності. Глибина касового розриву – сума нестачі грошових коштів за конкретний момент часу.

На діяльності підприємства негативним чином позначається як надлишковий, так і дефіцитний характер чистого грошового потоку [22, с. 73]. Виділяють дві головні причини виникнення дефіциту або надлишку грошових коштів підприємства: зовнішні й внутрішні. Зовнішні, безпосередньо не залежать від діяльності підприємства, проте як і внутрішні виникають всередині нього, притаманні тільки йому та зумовлені специфікою його діяльності.

Якщо за результатами своєї діяльності підприємство має дефіцитний грошовий потік, то це призводить до зниження платоспроможності, ліквідності, несвоєчасного погашення кредиторської заборгованості перед контрагентами та бюджетом, невчасної виплати заробітної плати, що може призвести до зниження продуктивності праці, отримання штрафних санкцій за недотримання термінів оплати.

Надлишковий залишок грошових коштів спричиняє певну загрозу підприємству через вплив інфляції, що свідчить про його недостатню фінансову

гнучкість при проведенні своєї інвестиційно-фінансової політики.

Другий крок побудови механізму управління полягає у визначенні факторів управління. Оцінити узгодженість критеріїв і факторів управління можна співставленням запланованих і отриманих показників стану факторів і показників результатів, на досягнення яких був направлений управлінський вплив.

Третім кроком формування механізму управління є визначення методів і важелів управлінського впливу на фактори, а також розробки інформаційного та нормативно-правового забезпечення, фінансових методів та фінансових важелів.

Четвертий крок у формуванні механізму управління грошовими потоками підприємства передбачає виявлення необхідної сукупності ресурсів управління, шляхом яких здійснюється вплив на відповідні його фактори. Ресурси управління слід розуміти як джерела впливу на фактори управління яким притаманна різноманітна природа: фінансова, матеріальна, соціальна тощо. Вони не можуть бути ізольованими, оскільки утворюються в результаті взаємного впливу. В ході реалізації управлінської стратегії, використовуються різноманітні ресурси, причому, окремі їх види являють собою складну комбінацію інших видів ресурсів. Один з основних економічних законів доводить обмеженість ресурсів як кількісну, так і в межах конкретного часового проміжку, наслідком якої виявляється намагання найбільш раціонального й оптимального їх використання: за відомого обсягу ресурсів, максимізується результат, за відомого результату – мінімізується обсяг ресурсів. Обмеженість у ресурсах може призводити до необхідності перегляду складу виявлених факторів управління або методів управлінського впливу на них, що, у свою чергу, потребує зміни раніше встановлених цілей управління грошовими потоками і приведення їх у відповідність до реальних можливостей впливу на фактори. Тільки за наявності такої відповідності, можна вважати виявленою групу факторів, вплив на яку призведе до отримання реальних результатів.

Отже, на основі отриманих результатів був розроблений механізм управління грошовими потоками підприємства та, в його складі, розкрито цілі управління, що полягають у визначенні попиту на гроші підприємства і оптимізації його грошових

потоків. При цьому, було доведено, що максимізація чистого грошового потоку не є головною метою управління. Подальшого дослідження потребує поглиблена розробка процесу оптимізації грошових потоків, що зумовлює підтримання належного рівня ліквідності і платоспроможності підприємства, скорочення його операційного і фінансового циклів. Отримані результати можуть бути використані для розробки і реалізації процесу управління грошовими потоками підприємства.

1.3. Зарубіжний досвід управління грошовими коштами підприємства

Для успішної інтеграції українського бізнесу до світового співтовариства необхідно чітко окреслити особливості формування та використання грошових ресурсів зарубіжних підприємств.

Досвід показує, що грошові кошти – це найцінніші активи діяльності суб'єктів господарювання, отже, контроль, аналіз та обґрунтоване ефективне управління ним покликані забезпечити нормальний розвиток організації у цілому.

Оцінка управління грошовими потоками сьогодні є надто важливим складником фінансового становища підприємства із планування розмірів вхідних та вихідних грошових потоків, які пов'язані з узгодженням інвестиційної, операційної та фінансової стратегії розвитку підприємства. Щоб ефективно управляти грошовими потоками та реалізувати поточні та довгострокові цілі, основне завдання підприємства – виконати зобов'язання перед кредиторами щодо стабілізації виробничої діяльності підприємства.

Для того щоб запровадити дієву систему управління грошовими потоками на підприємствах, необхідно оптимізувати чистий грошовий потік та збалансованість руху коштів, синхронізувати їх формування. Якщо неправильно спланувати та управляти грошовими потоками, то це призведе до браку ліквідності, терміни оплати праці та за матеріали будуть порушені, погіршаться відносини з контрагентами, виникнуть додаткові зобов'язання перед банками та кредиторами.

Управління грошовими коштами полягає у реалізації необхідних заходів для підтримання належного рівня готівки для задоволення операційних та капітальних

вимог і отримання максимального доходу за короткостроковими інвестиціями спільної готівкової грошової одиниці. Хороша програма управління грошовими коштами є дуже важливим компонентом загального фінансового управління господарської одиниці.

У зарубіжній практиці сучасне управління грошовими потоками будується на таких теоретичних моделях, як модель В. Баумоля, модель Міллера-Орра, модель Б. Стоуна.

Модель В. Баумоля. Це найбільш популярна модель управління ліквідністю. Ця модель ґрунтується на оптимальній партії замовлення, тобто вона передбачає оптимізацію загальної сукупності грошових коштів та їх еквівалентів шляхом поділу їх на дві частини – готівка та високоліквідні цінні папери. Вона передбачає, що оптимальна величина залишку коштів залежить від витрат, пов'язаних з необхідністю вишукувати кошти у разі нестачі поточного залишку на рахунку та величини альтернативних витрат, пов'язаних з підтримкою на рахунку певного залишку коштів, що не використовуються.

Тобто як тільки залишок грошових коштів стає нижче норми, підприємство починає продавати цінні папери до досягнення оптимального рівня, а коли компанія має достатні запаси, то тоді вхідні грошові потоки перетворюються на цінні папери (короткострокові фінансові вкладення) [47].

Ця модель тягне за собою деякі обмеження: 1) всі кошти, що надходять від реалізації продукції організація вкладає в короткострокові цінні папери. Як тільки залишок грошових коштів падає до неприйнятно малого рівня, організація продає частину цінних паперів; 2) на певному етапі виникає потреба організації в грошових коштах, а її можна спрогнозувати; 3) піддається розрахунку рівень витрат, пов'язаних з перетворенням цінних паперів та інших фінансових інструментів у готівку; 4) постійними і планованими вважаються надходження і виплати організації, що дозволяє обчислити чистий грошовий потік.

Основне обмеження полягає в тому, що компанія повинна рівномірно використовувати запаси, щоб модель працювала. На практиці це практично неможливо. Крім того, складність полягає в тому, що на підприємстві важко

визначити точну потребу у фінансових ресурсах, а також витрати компанії не розподіляються однаково на весь період. Іншим обмеженням у застосуванні моделі є також змінна в часі комісія за трансакцію, яка часто може бути узгоджена і залежить від розміру трансакції та дати погашення. Інша складність полягає в тому, що процентна ставка на поточному рахунку змінюється з часом, як і прибутковість казначейських векселів, що додатково залежить від терміну погашення окремих серій. При плануванні оптимального рівня фінансових ресурсів Модель Баумоля є корисним інструментом, але має багато обмежень, які зменшують її корисність.

Сутність моделі Міллера-Орра – полягає у тому, що використовується певний розмір страхового запасу і нерівномірність у надходженні та витрачанні грошових коштів для залишку грошових активів. Якщо мінімальна межа для формування залишку грошових активів приймається на рівні страхового залишку, тоді максимальна межа може затверджуватися на рівні трикратного розміру страхового залишку. Повинні виконуватися такі умови:

1. «Якщо залишок грошових активів досягає максимального значення (верхньої межі свого «коридору»), тоді зайві кошти (по відношенню до середнього залишку) переводяться на резерв, тобто інвестуються в короткострокові фінансові інструменти.

2. За умови, якщо залишок грошових активів досягає мінімального значення (нижньої межі свого «коридору»), тоді здійснюється поповнення грошових коштів за рахунок продажу частини короткострокових фінансових інструментів та відбувається залучення короткострокових банківських кредитів та інших джерел» [4].

Тобто фінансовий менеджер повинен зробити наступні кроки: як тільки залишок грошових коштів хаотично змінюється поки не досягне верхньої межі, тоді необхідно купувати достатню кількість ліквідних інструментів. Це робиться для того, щоб повернути рівень грошових коштів до нормального рівня. А якщо запас коштів доходить до нижньої межі, то необхідно продавати ліквідні короткострокові цінні папери і цим самим поповнювати запас ліквідності до нормального рівня.

Модель Стоуна. Модель Стоуна дещо схожа на модель Міллера-Орра, оскільки використовує контрольні межі. Однак він включає в себе попередній прогноз грошових потоків при досягненні верхньої або нижньої межі, щоб врахувати можливість того, що надлишок або дефіцит готівки можуть виправитися самостійно. Якщо верхня контрольна межа досягнута, але мають йти дні відпливу готівки, які призведуть до зниження залишку готівки до прийнятного рівня, тоді нічого не робиться. Якщо замість цього надлишок готівки суттєво залишиться таким, то готівка знімається, щоб довести залишок готівки до попередньо визначеної точки повернення. Звичайно, якби готівки не вистачало і нижня контрольна межа була досягнута, діяло б протилежне. Таким чином, Стоун-модель враховує прогноз грошових потоків [49].

Цілі цих моделей полягають у тому, щоб забезпечити достатню кількість готівки в касі для оплати рахунків, мінімізувати трансакційні витрати при отриманні готівки, коли є недоліки, та розпоряджатися готівкою, коли виникає надлишок. Ці моделі передбачають певну модель грошових потоків як даність, залишаючи завдання збору, концентрації та виплати готівки іншим методам.

Але варто зазначити, що використання таких моделей передбачає стабільні умови господарювання. На жаль, особливості вітчизняних економічних умов не дає змоги впровадити дану систему управління грошовими потоками за західним зразком. Тому варто враховувати всі особливості підприємства та вже тоді використовувати саме ту модель, яка підходить даному підприємству.

Зарубіжний досвід управління грошовими потоками підприємства виділяє основні чотири чинники, які впливають на формування та управління структурою грошових коштів [24]:

- фінансова гнучкість;
- ризиковість;
- податкова система;
- управлінський консерватизм.

Успішна реалізація напрямів оптимізації грошових потоків на підприємницькому рівні вимагає проведення відповідних заходів й у

загальнодержавному масштабі. З тих, що сприятимуть оптимізації грошових потоків, а отже, активізації підприємництва, можна запропонувати такі заходи:

- удосконалення фіскальної політики, зокрема зниження податкового тиску та максимальне спрощення процедур податкового адміністрування;
- модернізація та структурна перебудова виробничого потенціалу, зниження його енерго- та матеріаломісткості;
- створення необхідних умов для легалізації коштів «тіньових» капіталів;
- підтримка виробництва за рахунок стимулювання споживчого попиту населення, розширення частки платоспроможності внутрішнього ринку [6, с. 221].

Необхідно також відзначити, що використання даних моделей передбачає тільки стабільні умови господарювання, а витрати на їх реалізацію занадто високі. Особливість вітчизняних економічних умов не дає змоги формально поставитися до впровадження системи управління грошовими потоками за західним зразком. Необхідно виводити коригування методологічних основ формування бюджету з урахуванням особливостей підприємств під час використання основних досягнень науки [8, с. 106].

Водночас найвагомішим заходом, який усебічно впливає на управління та використання грошових потоків, є планування. Для ефективного використання фінансових ресурсів слід займатися плануванням. В Україні, планування почали активно замінювати прогнозуванням, тобто встановлювати показники-орієнтири, необов'язкові для виконання. Поряд із процесом прогнозування застосовується індикативне планування, тобто система необов'язкових для підприємства в ринкових умовах рекомендацій, а також координованих і взаємозв'язаних засобів непрямого впливу: норм і нормативів, податків і податкових пільг, бюджетних асигнувань і дотацій, кредитів і кредитних пільг, цін, квот, ліцензій, цінних паперів тощо [8, с. 107].

Зарубіжний досвід розвинених країн підтверджує думку про те, що планування можна замінити прогнозуванням лише в умовах країни, в якій успішно функціонує економіка і загальний економічний стан стабільний. Якщо економіка в

кризі, з якої необхідно вийти, то одним із головних шляхів є застосування планування [10].

Це підтверджує досвід розвинутих країн Латинської Америки, Південної Кореї, Таїланду, Тайваню та ін. Робота підприємств країн Англії, Франції та Німеччини показує, що постійний облік і чіткий контроль над діяльністю підприємства повинні бути систематичними протягом року і тоді найбільш ефективно будуть використовуватися грошові потоки. Якщо не налагодити економічні показники діяльності підприємства належним чином, то вони втрачають свою об'єктивну основу та економічне значення і перестають бути важелями управління. Лише належний контроль над річними даними дасть змогу виправити помилки, які мали місце протягом року [10].

Поряд із теоретичними моделями існує низка моделей для організації фінансів підприємства, тобто фінансових ресурсів підприємства: англосаксонська, континентально-європейська та азійська моделі [11, с. 208].

Суть англосаксонської моделі полягає у неможливості зосередження у руках окремого власника значної частки акцій; обмеженні впливу держави; превалюванні власного капіталу над позиченим та залученим; доступності кредитних ресурсів; активному інвестуванні коштів у цінні папери.

Європейська континентальна модель характеризується можливістю зосередження в руках окремого власника значної частки акцій; залученням до управління компанією груп зацікавлених осіб (інвестиційно-фінансові інституції, організовані працівниками і державою, профспілки); втручанням держави.

А для азійської моделі притаманне існування «кейрецу» – своєрідного економічного утвору, який складається з потужного банку й об'єднаних навколо нього установ, як фінансових (інвестиційні, страхові компанії), так і нефінансових (виробничі та торговельні фірми). Між ними встановлюються міцні економічно-господарські зв'язки і практикується перехресне володіння акціями, що дуже зближує учасників кейрецу між собою. Ця модель розвинена найкраще в Японії, а тому її досвід є цінним для України. Проте, зважаючи на специфіку економічних зв'язків, які утвердилися в нашій державі, найближчою для України є європейська

континентальна модель, тому особливо корисним є досвід формування фінансових ресурсів підприємств саме європейських країн.

Отже, світовий досвід управління та оцінки підприємства за своїми грошовими потоками має суттєві переваги порівняно з традиційним аналізом ефективності діяльності підприємства на підставі показників рентабельності та прибутковості в частині статистики аналізу та динамічності грошових потоків. А також рекомендує використання таких джерел формування грошових коштів підприємств, як накопичення населення, кредити під власний капітал, кредити страхових компаній, що дасть змогу підприємцю залучити додаткове фінансування за рахунок особистих накопичень в умовах розвитку компанії.

Висновки до розділу 1

Фінансово-господарська діяльність підприємств нерозривно пов'язана з рухом грошових коштів, в результаті якого формуються вхідні і вихідні грошові потоки. У зв'язку з цим особливого значення набуває поняття «грошовий потік», яке привертає увагу багатьох практиків і науковців. Важливість дослідження проблеми формування грошових потоків обумовлюється тим, що вони обслуговують господарську діяльність в усіх її напрямках.

З наведених визначень поняття «грошові потоки» в економічній літературі сформувалися два основні підходи до визначення цієї категорії: 1. грошовий потік – це різниця між отриманими і виплаченими підприємством коштами за певний визначений період, тобто це сума надлишку або недостачі грошових коштів; 2. грошовий потік – це безперервний рух коштів (обіг), тобто їх надходження й виплати (притоки й відтоки) за певний визначений період.

На нашу думку, «грошовий потік» – це сукупність розподілених у часі надходжень і видатків грошових коштів та їхніх еквівалентів, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, структури, ризику і ліквідності.

На основі аналізу спеціальної літератури встановлено неоднозначність

тлумачення поняття «грошові кошти» та «грошові потоки», що пов'язано з різними підходами до визначення категорії «грошові кошти». Водночас, класифікація грошових потоків у спеціальній літературі представлена недостатньо, не вироблено єдиного підходу до ознак і видів. Уточнення поняття та розширення класифікації грошових потоків надасть можливість розширити аналітику руху грошових коштів, підвищити рівень управління грошовими потоками підприємства, що в свою чергу забезпечить його фінансову стабілізацію та високі темпи розвитку.

Було досліджено механізм управління грошовими потоками підприємства та, в його складі, розкрито цілі управління, що полягають у визначенні попиту на гроші підприємства і оптимізації його грошових потоків. При цьому, було доведено, що максимізація чистого грошового потоку не є головною метою управління. Подальшого дослідження потребує поглиблена розробка процесу оптимізації грошових потоків, що зумовлює підтримання належного рівня ліквідності і платоспроможності підприємства, скорочення його операційного і фінансового циклів. Отримані результати можуть бути використані для розробки і реалізації процесу управління грошовими потоками підприємства.

Світовий досвід управління та оцінки підприємства за своїми грошовими потоками має суттєві переваги порівняно з традиційним аналізом ефективності діяльності підприємства на підставі показників рентабельності та прибутковості в частині статистики аналізу та динамічності грошових потоків. А також рекомендує використання таких джерел формування грошових коштів підприємств, як накопичення населення, кредити під власний капітал, кредити страхових компаній, що дасть змогу підприємцю залучити додаткове фінансування за рахунок особистих накопичень в умовах розвитку компанії.

Підводячи підсумок із вищенаведеного, можна стверджувати, що управління грошовими потоками є важливим чинником прискорення обігу капіталу підприємства. А тому система управління грошовими потоками необхідна для виконання короткочасних планів підприємства, стратегічних планів, збереження платоспроможності та фінансової стійкості та більш раціонального використання його активів і джерел фінансування, а також мінімізації витрат на фінансування

господарської діяльності. І тому підприємство, яке працює в ринкових умовах, за мету ставить безперервний рух грошових коштів, який може забезпечити функціонування основної діяльності, оплату зобов'язань та здійснення соціального захисту працівників. А аналіз руху грошових потоків дасть змогу вивчити їх динаміку, визначити суму перевищення надходжень над видатками та зробити висновок про можливість внутрішнього фінансування.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ТА НАПРЯМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПРАТ «КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД МДФ»

2.1. Діагностика стану фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Коростенський завод МДФ»

ПрАТ «Коростенський завод МДФ» – завод з виробництва деревно-волокнистої плити середньої щільності (МДФ) і деревинно-волокнистої плити високої щільності (ХДФ). Приватне акціонерне товариство «Коростенський завод МДФ» було зареєстровано 12 травня 2010 року відповідно до вимог українського законодавства. Основною діяльністю Компанії є виробництво плит МДФ та ламінованої підлоги. Виробничі потужності Компанії знаходяться за адресою: вул. Сергія Кемського, 11 Б, м. Коростень, Житомирська область, Україна. Юридична адреса Компанії: вул. Ярославів Вал, 38, м. Київ, Україна.

Політика підприємства, щодо фінансування діяльності товариства направлена на поліпшення основних показників фінансового стану, забезпечення власними обіговими коштами та їх збереження. У разі потреби товариство користується кредитними коштами, отриманими в банківських установах.

Продукція ПрАТ «Коростенський завод МДФ» представлена ламінатом та плитами МДФ/ХДФ. Плити Коростенського заводу МДФ відмінно підходять для виробництва меблів, дверей, виставкових конструкцій, стелажів, навісних конструкцій, вітрин, а також для дизайнерського оформлення інтер'єрів.

МДФ – деревоволокнисті плити середньої щільності, виготовлені методом пресування деревного волокна. Цей матеріал в плитах, виготовлений з висушених деревних волокон, оброблених спеціальними сполучними речовинами з подальшими гарячим пресуванням до щільності 700-870 кг/м.куб. Має високу гідрофобністю (стійкістю до вологи), високою екологічністю, відповідає євростандарту EN 622-5. Може бути основою для ламінування, каширування, шпона і фарбування.

ХДФ – деревоволокниста плита високої щільності. Являє собою продукт, вироблений з тієї ж сировини і за тією ж технологією, що і МДФ, але при більш високому тиску преса. В результаті досягаються підвищена міцність і твердість матеріалу. Використовується як основа ламінованих підлог.

Ламінат – поширена назва підлогового покриття, також відомого як ламінована підлога. Ламінат REZULT Коростенського заводу МДФ – це комфортне, міцне, екологічно чисте, сумісне з підігрівом підлоги та легке в укладанні покриття для підлоги. Структурна міцність ламінату REZULT здатна витримувати різні пошкодження, такі як подряпини від меблевих коліс або вм'ятини від падаючих предметів. Асортимент продукції представлений наступними позиціями: МДФ-плита вологостійка; МДФ-плита ламінована з двох сторін; МДФ-плита ламінована з одного боку; МДФ плита шліфувана.

Виробнича діяльність підприємства не залежить від сезонності. Основною сировиною для підприємства є необроблений ліс та смола. Дефіцит основної сировини відсутній, адже спостерігається тенденція до зростання запасу деревини в лісах України.

На підприємстві спостерігається паралельний технологічний зв'язок, що являє собою мережу зв'язків з розгортанням виходів з першої виробничої ланки в ряд паралельних виробництв, які виготовляють з напівфабрикатів різні кінцеві продукти. Центральним елементом такої виробничої системи є виробництво, яке переробляє вихідну сировину (з напівфабрикатів підприємство виготовляє плити МДФ різної товщини, плити ХДФ та ламіновану підлогу). Така структура має місце у нафтопереробній, деревообробній, взуттєвій та швейній промисловості.

ПрАТ «Коростенський заводі МДФ» входить до переліку найуспішніших підприємств України за основним видом діяльності. Рейтинг сформовано в результаті щорічного комплексного ранжування підприємств за показниками фінансово-господарської діяльності; та входить до переліку найуспішніших підприємств, які ефективно ведуть зовнішньоекономічну діяльність і зміцнюють престиж України на міжнародному ринку.

Структура управління на підприємстві відповідає вимогам ринкової економіки

та цілям діяльності підприємства (див. рис. 2.1).

Рис. 2.1. Організаційна структура управління ПрАТ «Коростенський завод МДФ»

Аналіз засновників та власників підприємства за структурою зареєстрованого капіталу наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Характеристика засновників ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за зареєстрованим капіталом станом на 31.12.2022 року

Засновники підприємства	Статутний капітал	
	сума, тис. грн.	питома вага, %
1. Юридичні особи	74125,0	100,0
1.1. ПАТ «Венчурний закритий недиверсифікований корпоративний інвестиційний фонд "Унібудінвест"»	0,001	0.000001349072
1.2. Компанія «Старвінгс Холдинг Лімітед»	74124,999	99.999998650928
2. Фізичні особи	0,0	0,0
Разом	74125,0	100,0

Відповідно до таблиці 2.1, можемо відмітити, що майже 100% акцій належить компанії «Старвінгс Холдинг Лімітед», яка знаходиться на Кіпрі в місті Лімасол.

Для діагностики стану фінансово-економічної діяльності підприємства необхідно здійснити фінансовий аналіз на основі дослідження економічних

показників його господарської діяльності, а також порівняти їх значення за минулі роки та визначити динаміку зміни. Розрахунки здійснюємо на основі даних фінансової звітності підприємства за 2020-2022 роки.

На першому етапі діагностики стану фінансово-економічної діяльності здійснимо розрахунок основних економічних показників господарської діяльності підприємства, а також динаміку їх зміни за 2020-2022 роки (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.2

Основні економічні показники господарської діяльності ПрАТ «Коростенський завод МДФ» 2020-2022 рр.

№ з/п	Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
		2020	2021	2022	+, –	%
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	875305	988360	1003605	128300	14,66
2	Валовий прибуток, тис. грн.	338569	351203	365549	26980	7,97
3	Операційний прибуток, тис. грн.	309896	307695	310855	959	0,31
4	Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	29898	-48789	-10085	-39983	-133,73
5	Середньооблікова чисельність працівників, осіб.	407	404	420	13	3,19
6	Середньорічна вартість:					
	необоротних активів, тис. грн.	1239468	1168626,5	1202425,5	-37042,5	-2,99
	в т.ч. основних засобів, тис. грн.	1228793,5	1158470	1082948	-145845,5	-11,87
	оборотних активів, тис. грн.	365529,5	338960,5	379787	14257,5	3,90
7	Фондовіддача	0,71	0,85	0,93	0,21	30,10
8	Фондомісткість	1,40	1,17	1,08	-0,32	-23,14
9	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,39	2,92	2,64	0,25	10,35
10	Продуктивність праці, тис. грн./особу	2150,63	2446,44	2389,53	238,91	10,10
11	Рентабельність господарської діяльності, %	3,42	-4,94	-1,00	-4,42	x

Відповідно розрахунків у табл. 2.2, можна відмітити, що на підприємстві спостерігається негативна тенденція зміни основних економічних показників. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції протягом 2020-2022 рр. збільшувався від 875305 тис. грн. в 2020 році до 1003605 у 2022 році, що в свою чергу призвело до зростання валового прибутку. Але незважаючи на перевищення чистого доходу над собівартістю, підприємство у 2022 році отримало 10085 тис. грн. чистого збитку, на відміну від 2020 року, в якому підприємство отримало

29898 тис. грн. чистого прибутку, що пояснюється зростанням витрат підприємства (особливо фінансових витрат, інших операційних витрат, витрат на збут). Фондовіддача у 2022 році зросла на 0,21 пунктів у порівнянні з 2020 роком, що свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів.. Збільшення даного показника викликане зменшенням середньорічної вартості основних засобів на 145845,5 тис.грн. і одночасним збільшенням чистого доходу підприємства. Продуктивність праці у 2022 році збільшилася на 238,91 тис. грн., або на 10,10%. Позитивним фактом є зростання коефіцієнта оборотності оборотних активів на 0,25 або на 10,35% у 2022 році. Рентабельність господарської діяльності у 2022 році становила -1,0%, що є негативним явищем в діяльності підприємства.

Наступним етапом діагностики стану фінансово-економічної діяльності підприємства здійснимо розрахунок динаміки та структури активів підприємства (див. табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Динаміка та структура активів на ПрАТ «Коростенський завод МДФ»
за 2020-2022 рр.**

№ з/п	Показники	Роки						Відхилення 2022 до 2020 рр.		
		2020		2021		2022		+/-	%	п.с
		Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%			
Активи										
I. Необоротні активи										
1.1	Нематеріальні активи	2669	0,17	2363	0,16	1165	0,07	-1504	-56,35	-0,10
1.2	Незавершене будівництво	6744	0,44	6977	0,47	226498	13,36	219754	в 32р.	12,93
1.3	Основні засоби	1175838	76,07	1141102	77,66	1024794	60,46	-151044	-12,85	-15,61
Усього за розділом I		1185251	76,67	1152002	78,40	1252849	73,91	67598	5,70	-2,76
II. Оборотні активи										
2.1	Запаси	186057	12,04	215011	14,63	290635	17,15	104578	56,21	5,11
2.2	Дебіторська заборгованість за товари, послуги	39299	2,54	59087	4,02	55308	3,26	16009	40,74	0,72
2.3	Дебіторська заборгованість за рахунками	120967	7,83	29092	1,98	86983	5,13	-33984	-28,09	-2,69
2.4	Інша поточна дебіторська заборгованість	1089	0,07	1527	0,10	1404	0,08	315	28,93	0,01
2.5	Грошові кошти та їх еквіваленти	12000	0,78	6868	0,47	6530	0,39	-5470	-45,58	-0,39
2.6	Витрати майбутніх періодів	76	0,00	513	0,03	595	0,04	519	в 6,8р.	0,03
2.7	Інші оборотні активи	1090	0,07	5245	0,36	776	0,05	-314	-28,81	-0,02
Усього за розділом II		360578	23,33	317343	21,60	442231	26,09	81653	22,65	2,76
Баланс		1545829	100	1469345	100	1695080	100	149251	9,66	0,00

За даними таблиці 2.3, можемо відмітити, що загальна вартість активів, якими володіє підприємство, зросла на 149251 тис. грн. або на 9,66%, при цьому структурне співвідношення загального обсягу оборотних і необоротних активів майже не змінилося. Більшість змін які відбулися в структурі активів можна назвати позитивними. Загальна вартість оборотних активів збільшилася з 360578 тис. грн. у 2020 році до 442231 тис. грн. у 2022 році або на 22,65%. Такі зміни викликані істотним зростанням у 2022 році у порівнянні з 2020 роком величини запасів з 186057 тис.грн. до 290635 тис. грн. Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги зросла на 16009 тис. грн. або на 40,74% і становить 55308 тис.грн. у 2022 році, що свідчить про недосконалу фінансову політику управління дебіторською заборгованістю. Також негативним фактом є зменшення найбільш ліквідних активів, а саме грошових коштів та їх еквівалентів на 5470 тис. грн. або на 45,58%.

Наступним етапом дослідимо динаміку та структуру зобов'язань підприємства ПрАТ «Коростенський завод МДФ» (див. табл. 2.4).

Таблиця 2.4

**Динаміка та структура пасивів на ПрАТ «Коростенський завод МДФ»
за 2020-2022 рр.**

№ з/п	Показники	Роки						Відхилення 2022 до 2020 рр.		
		2020		2021		2022		+/-	%	п.с
		Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Пасиви										
I Власний капітал										
1.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	74125	4,80	74125	5,04	74125	4,37	0	0,0	-0,42
1.2	Додатковий капітал	696	0,05	696	0,05	696	0,04	0	0,0	0,00
1.3	Непокритий збиток	-138101	-8,93	-186890	-12,72	-198901	-11,73	-60800	44,03	-2,80
Усього за розділом I		-63280	-4,09	-112069	-7,63	-124080	-7,32	-60800	96,08	-3,23
II Довгострокові зобов'язання										
2.1	Довгострокові кредити банків	195012	12,62	265889	18,10	271795	16,03	76783	39,37	3,42
2.2	Інші довгострокові зобов'язання	1262597	81,68	1225378	83,40	1203258	70,99	-59339	-4,70	-10,69
Усього за розділом II		1457609	94,29	1491267	101,49	1475053	87,02	17444	1,20	-7,27

Продовження таблиці 2.4

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
III Поточні зобов'язання і забезпечення										
3.1	Поточна кредиторська заборгованість	40798	2,64	54908	3,74	97252	5,74	56454	138,37	3,10
3.2	Інші поточні зобов'язання	110702	7,16	35239	2,40	245931	14,51	135229	122,16	7,35
Усього за розділом III		151500	9,80	90147	6,14	344107	20,30	192607	127,13	10,50
Баланс		1545829	100	1469345	100	1695080	100	149251	9,66	0,0

Відповідно до даних таблиці 2.4, можемо відмітити, що негативні зміни в структурі зобов'язань. Зокрема, у 2022 році в порівнянні з 2020 роком збільшилася сума довгострокових кредитів банків на 76783 тис. грн або на 39,37% і становлять 271795 тис. грн. Поточна кредиторська заборгованість також зросла на 56454 тис. грн. або в 1,38 рази і становить 97252 тис. грн. Інші поточні зобов'язання збільшилися на 135229 тис. грн або в 1,22 рази і становлять 245931 тис. грн. у 2022 році в порівнянні з 2020 роком. Негативним явищем у структурі зобов'язань є те, що відбулося зменшення власного капіталу на 60800 тис. грн. за рахунок зростання непокритого збитку підприємства. Відображення в балансі непокритих збитків означає, що всі наявні джерела їх покриття у суб'єкта господарювання є вичерпаними, тобто відсутні резервні фонди, що є вкрай негативним фактором в діяльності підприємства.

Наступним етапом діагностики стану фінансово-економічної діяльності проведемо аналіз динаміки показників формування фінансових результатів ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки (див. табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки показників формування фінансових результатів ПрАТ

«Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки

Показники	Роки			Відхилення 2022до 2020 рр.	
	2020	2021	2022		
					+, -
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	875305	988360	1003605	128300	14,66
Собівартість реалізованої продукції	536736	637157	638056	101320	18,88

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6
Валовий: прибуток (збиток)	338569	351203	365549	26980	7,97
Інші операційні доходи	44756	27371	94774	50018	111,76
Адміністративні витрати	-13465	-19034	-23763	-10298	76,48
Витрати на збут	-10266	-20416	-36169	-25903	в 2,52 р.
Інші операційні витрати	-49698	-31429	-89536	-39838	80,16
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	309896	307695	310855	959	0,31
Інші фінансові доходи	442	794	351	-91	-20,59
Інші доходи	15728	125366	43038	27310	173,64
Фінансові витрати	-197420	-286657	-299253	-101833	51,58
Інші витрати	-98748	-195987	-65076	33672	-34,10
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	29898	-48789	-10085	-39983	-133,73
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	29898	-48789	-10085	-39983	-133,73

За даними таблиці 2.5, можемо відмітити, що чистий дохід у 2022 році зріс на 14,66% або 128300 тис. грн. Однак разом зі збільшенням чистого доходу зросла і собівартість на 18,88% або 101320 тис. грн., що свідчить про зростання собівартості швидшими темпами ніж відбувається зростання чистого доходу, що є негативним фактором в діяльності підприємства. Також є негативною тенденція до збільшення витрат підприємства, а саме: адміністративні витрати зросли на 76,48%, витрати на збут зросли в 2,52 рази, інші операційні витрати зросли на 80,16%. Можемо відмітити, що зростання витрат призвело до отримання у 2022 році чистого збитку у сумі 10085 тис. грн., хоча у 2020 році ПрАТ «Коростенський завод МДФ» отримав чистого прибутку на суму 29898 тис. грн. Все це є вкрай негативним явищем у діяльності ПрАТ «Коростенський завод МДФ», оскільки метою функціонування будь-якого підприємства є отримання прибутку, а досліджуване підприємство у двох із трьох проаналізованих періодах отримало чистий збиток.

Наступним етапом діагностики стану фінансово-економічної діяльності підприємство проаналізуємо структуру операційних витрат ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки (див. табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка та структура операційних витрат ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки

Показники	Роки						Відхилення 2022 р. до 2020 р.		
	2020		2021		2022				
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	п.с.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>
Матеріальні затрати	372065	56,65	466735	61,16	466058	58,67	93993	25,26	2,02
Витрати на оплату праці	24575	3,74	27048	3,54	34833	4,38	10258	41,74	0,64
Відрахування на соціальні заходи	8493	1,29	9466	1,24	6878	0,87	-1615	-19,02	-0,43
Амортизація	125158	19,06	135366	17,74	135910	17,11	10752	8,59	-1,95
Інші операційні витрати	126515	19,26	124487	16,31	150737	18,97	24222	19,15	-0,29
Разом	656806	100	763102	100	794416	100	137610	0	-

Здійснивши аналіз динаміки та структури операційних витрат досліджуваного підприємства, можна відмітити, що найбільшу питому вагу у 2022 році складають матеріальні витрати 47,7%, а найменшу – відрахування на соціальні заходи 0,87%. Зростання матеріальних витрат на 93993 тис.грн. відбулося у зв'язку зі збільшенням обсягу виробництва та збільшенням закупівельної вартості сировини. Нарахована амортизація збільшилася з 125158 до 135366 тис.грн., тобто на 8,59%, що пояснюється зростанням вартості необоротних активів підприємства. Витрати на оплату праці збільшилися на 10258 тис.грн., тобто на 41,74%, оскільки незважаючи на військовий стан рівень заробітної плати на підприємстві постійно зростає, щоб бути конкурентним для даної галузі функціонування суб'єкта господарювання.

Наступним етапом діагностики стану фінансово-економічної діяльності підприємства здійснимо розрахунок ефективності діяльності ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки (див. табл. 2.7).

Необхідно відмітити, що у результаті розрахунку показників ефективності діяльності підприємства спостерігаються негативні зміни у їх динаміці. Зокрема, рентабельність активів підприємства і рентабельність господарської діяльності підприємства у 2022 році мають від'ємне значення, що свідчить про те, що підприємство на даний момент працює у збиток, однак рентабельність власного

капіталу, порівняно з 2020 роком, збільшився на 7,2 пункти, що втім пояснюється від'ємним значення як показника власного капіталу, так і отриманням чистого збитку у 2021 та 2022 роках.

Таблиця 2.7

Показники рентабельності діяльності ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р
	2020	2021	2022	
1. Рентабельність активів, %	2,0	3,0	-1,0	-3,0
2. Рентабельність власного капіталу, %	-3,8	56,0	4,0	7,2
3. Рентабельність господарської діяльності, %	3,4	-4,9	-1,0	-4,4

Наступним етапом діагностики стану фінансово-економічної діяльності підприємства здійснимо розрахунок показників фінансової стійкості ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки (див. табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 рр.

Показники	Норматив	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р
		2020	2021	2022	
1. Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	<1	-25,43	-14,11	-14,66	10,77
2. Коефіцієнт автономії	>0,5	-0,04	-0,08	-0,07	-0,03
3. Коефіцієнт маневреності власних коштів	>0,2	19,73	11,28	11,10	-8,63
4. Коефіцієнт ефективності використання власних коштів	> 0,4	-0,47	0,44	0,08	0,55
5. Коефіцієнт використання фінансових ресурсів	збільшення	0,02	-0,03	-0,01	-0,03

Здійснивши аналіз показників фінансової стійкості суб'єкта господарювання, можемо відмітити від'ємне значення коефіцієнта автономії, що сигналізує про високий рівень ризиків і низьку стійкість компанії в середньостроковій та довгостроковій перспективі. Значення коефіцієнта використання власних коштів у 2022 році 0,08 пунктів, свідчить про те, що на кожну гривню власних коштів

припадає 0,08 гривень прибутку. Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів свідчить, про те, що підприємство використовує залучених коштів майже в 2 рази більше ніж власних.

Останнім етапом діагностики стану фінансово-економічної діяльності підприємства здійснимо розрахунок ділової активності ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки (див. табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Аналіз показників ділової активності
ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 рр.

Показники	Норматив	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.
		2020	2021	2022	
1.Коефіцієнт оборотності активів	збільшення	0,55	0,66	0,63	0,08
2.Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	збільшення	2,39	2,92	2,64	0,25
3.Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільшення	5,08	7,87	8,60	3,52
4.Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільшення	9,47	20,65	13,19	3,72
5.Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	збільшення	3,06	3,18	2,52	-0,53
6.Коефіцієнт оборотності основних засобів	збільшення	0,71	0,85	0,93	0,21
7.Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	-11,19	-11,27	-8,50	2,69

Відповідно до таблиці 2.9, коефіцієнт оборотності активів збільшився на 0,08 оборотів що свідчить про те, що підприємство збільшило швидкість обороту сукупного капіталу. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, який показує скільки разів за рік обернулися кошти, вкладені в розрахунки, становить 8,60 оборотів і зріс у порівнянні з 2020 роком на 3,52 обороти, що є позитивним для досліджуваного заводу. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – зріс у 2022 році і становить 13,19 оборотів, що свідчить про те, що підприємство значно підвищило швидкість оплати своїх заборгованостей. Загалом можемо відмітити позитивну динаміку зміни показників ділової активності.

2.2. Оцінка стану управління грошовими потоками ПрАТ «Коростенський завод МДФ»

Однією з головних умов нормальної діяльності підприємства та його структурних підрозділів є забезпеченість коштами, оцінити яку дозволяє аналіз стану управління грошовими потоками. Аналіз є важливою складовою процесу управління рухом грошових коштів, яка забезпечує якісне опрацювання інформації з метою подальшого прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень, прогнозування та планування грошових потоків.

Ефективність проведеного аналізу впливає на ретроспективний розгляд результатів діяльності, ефективне впровадження дієвих рішень менеджменту та керівництва, а також на планування напрямків розвитку в майбутньому. Виходячи з цього можна зазначити, що аналіз руху грошових коштів є необхідною умовою ефективного управління грошовими потоками, які забезпечують фінансово-господарську діяльність підприємства. Проведення такого аналізу дозволяє оцінити ступень забезпеченості підприємства грошовими коштами, визначити джерела притоку та напрямки відтоку грошових коштів, а саме визначити платоспроможність підприємства.

Грошові кошти підприємства виступають важливою складовою частки оборотних активів, від ефективності використання яких залежить розмір прибутку, що отримує підприємство. Управління грошовими активами постійно знаходиться у розпорядженні підприємства, що є часткою функцій загального управління оборотним капіталом.

Під аналізом грошових потоків підприємства розуміють процес дослідження системи показників, їх формування на підприємстві, виявлення основних тенденцій та закономірностей з метою з'ясування резервів подальшого підвищення ефективності управління ними.

Однією із найважливіших кількісною характеристикою діяльності підприємства є результат оцінки обсягу грошового потоку, що генерується в рамках операційної діяльності є операційний грошовий потік, оскільки саме

абсолютна величина операційного грошового потоку є основним показником для розрахунку як чистого грошового потоку підприємства, так і більшості фінансових показників та коефіцієнтів, що використовуються в управлінні грошовими потоками.

Отже проведемо детальний аналіз надходжень і витрачання, пов'язаних з операційною діяльністю на заводі за 2020-2022 роки (див. табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Динаміка і структура додатного і витратного грошового потоку від операційної діяльності на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки

Показники	Роки						Відхилення 2022 до 2020 рр.		
	2020		2021		2022		+/-	%	п.с
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%			
Надходження від всього:	916766	100,0	1190369	100,0	1250848	100,0	334082	36,4	0,0
Реалізації продукції	862315	94,1	1179535	99,1	1189792	95,1	327477	38,0	1,1
Цільового фінансування	1574	0,2	2314	0,2	1571	0,1	-3	-0,2	0,0
Надходження авансів від покупців і замовників	45752	5,0	4496	0,4	53083	4,2	7331	16,0	-0,7
Надходження від повернення авансів	6668	0,7	2717	0,2	5178	0,4	-1490	-22,3	-0,3
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	442	0,0	794	0,1	0	0,0	-442	-100,0	0,0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	1	0,0	7	0,0	74	0,0	73	7300,0	0,0
Інші надходження	14	0,0	506	0,0	1150	0,1	1136	8114,3	0,1
Витрачання на оплату всього:	581177	100,0	785549	100,0	1073187	100,0	492010	84,7	0,0
товарів	495150	85,2	673044	85,7	867175	80,8	372025	75,1	-4,4
праці	20226	3,5	23064	2,9	27360	2,5	7134	35,3	-0,9
відрахувань на соціальні заходи	9577	1,6	10848	1,4	7097	0,7	-2480	-25,9	-1,0
Зобов'язань з податків і зборів	4945	0,9	5796	0,7	16292	1,5	11347	229,5	0,7
Витрачання на оплату авансів	47801	8,2	71860	9,1	150925	14,1	103124	215,7	5,8
Витрачання на оплату повернення авансів	1031	0,2	85	0,0	2303	0,2	1272	123,4	0,0
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	0	0,0	0	0,0	841	0,1	841	x	0,1
Інші витрачання	2447	0,4	852	0,1	1194	0,1	-1253	-51,2	-0,3
Чистий рух коштів від операційної діяльності	335589		404820		177661		-157928	x	x

Результати розрахунків свідчать про те, що на досліджуваному підприємстві, мають місце деякі зрушення у грошових надходженнях від операційної діяльності. Як і у 2020 році, так і у 2022 році визначальну частку у грошових надходженнях від операційної діяльності становлять саме надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Обсяг грошового потоку від цього виду надходжень за абсолютною сумою зріс на 327477 тис.грн., або на 38,0%, що свідчить про достатньо високу якість додатного грошового потоку від операційної діяльності. Також можемо спостерігати суттєву динаміку до збільшення за позицією «Інші надходження», які у сумі зросли на 1150 тис. грн., або у 81 раз та «Надходження від неустойки (штрафів, пені)», які зросли на 74 тис.грн. або в 74 рази. Спостерігається у 2022 році зростання надходжень авансів від покупців і замовників на 7331 тис. грн., або на 16,0%, хоча їх частка у структурі додатного потоку зменшилася у на 0,7 пунктів. Можемо відмітити, що підприємство збільшило обсяг витрачання грошових коштів на здійснення операційної діяльності у 2022 році на 492010 тис. грн., або на 84,7% у порівнянні з 2020 роком, що може свідчити про зростання масштабів операційної діяльності. Серед негативних факторів можемо відмітити зростання витрачання швидшими темпами ніж відбувається зростання надходжень. Майже за всіма статтями витрачання спостерігаємо динаміку зростання, за винятком таких статей як «Оплата відрахувань на соціальні заходи» та «Інші витрачання». Найвищих темпів збільшення досягли витрачання на «Оплату товарів» (75,1%), «Витрачання на оплату податків і зборів» (229,5%), «Витрачання на оплату авансів» (в 2,15 р.) та на «Витрачання на оплату повернення авансів» (в 1,23р). Щодо структури витрачання, то у витратному операційному потоці грошових коштів як у 2022 році, так і у 2020 році, переважають виплати на оплату товарів, робіт і послуг, які зросли за період на 372025 тис. грн., або на 75,1% і становлять понад 80,8% від сукупного витратного грошового потоку від операційної діяльності.

Таким чином, можна припустити, що підприємство погано налагоджений контроль за витрачанням коштів і це в свою чергу свідчить про необґрунтоване витрачання грошових коштів на «ненагальні» потреби.

На наступному етапі оцінимо структуру та динаміку грошового потоку від інвестиційної діяльності на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки (див. табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Динаміка і структура додатного і витратного грошового потоку від інвестиційної діяльності на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки

Показники	Роки						Відхилення 2022 до 2020 рр.		
	2020		2021		2022		+/-	%	п.с
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%			
Надходження від всього:	500	100,0	10900	100,0	351	100,0	-149	-29,8	0,0
Від отриманих відсотків	0	0,0	0	0,0	351	100,0	351	-	100,0
Від погашення позик	500	100,0	10900	100,0	0	0,0	500	-100,0	-100,0
Витрачання на придбання:	702	100,0	12590	100,0	52628	100,0	51926	7396,9	0,0
Необоротних активів	0	0,0	0	0,0	52628	100,0	52628	-	100,0
Витрачання на надання позик	702	100,0	11030	87,6	0,0	0,0	-702	-100,0	-100,0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	0	0,0	1560	12,4	0,0	0,0	0,0	-	0,0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-202		-1690		-52277		-52075	x	x

Відповідно до таблиці 2.11, можемо стверджувати, що у всіх аналізованих періодах спостерігається від'ємний чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності. ПрАТ «Коростенський завод МДФ» майже не отримує надходжень грошових коштів від інвестиційної діяльності у 2020 та 2022 роках, тоді як в 2021 році надходження від інвестиційної діяльності склали 10900 тис. грн. У 2022 році обсяг грошового витрачання склав 52628 тис. грн., який сформований виключно за рахунок придбанням нових необоротних активів. Можна зробити припущення, що дане витрачання грошових коштів є виправданим і призведе до отримання певних економічних вигід у майбутньому для досліджуваного підприємства. Загалом, можемо зробити висновок, що чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності підприємства у 2022 р. є від'ємним, що свідчить про перевагу обігу витрачання грошових коштів над їх надходженням.

На наступному етапі оцінки стану управління грошовими потоками

здійснимо аналіз обсягу, динаміки і структури грошового потоку від фінансової діяльності на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки (див. табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Динаміка і структура додатного і витратного грошового потоку від фінансової діяльності на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки

Показники	Роки						Відхилення 2022 до 2020 рр.		
	2020		2021		2022		+/-	%	п.с
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%			
Надходження від всього:	0,0	0,0	1000	100,0	8630	100,0	8630	-	-
Отримання позик	0,0	0,0	1000	100,0	8590	99,5	8590	-	-
Інші надходження	0,0	0,0	0,0	0,0	40	0,5	40	-	-
Витрачання на придбання:	325455	100,0	409262	100,0	134352	100,0	-191103	-58,2	-
Погашення позик	720	0,2	38219	9,3	46773	34,8	46053	6396,3	34,6
Витрачання на сплату відсотків	324735	99,8	371043	90,7	87579	65,2	-237156	-73,0	
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-325455		-408262		-125722		-199733	х	х

Відповідно до даних таблиці 2.12, можемо відмітити, що фінансова діяльність суб'єкта господарювання у 2020-2022 роках характеризується від'ємним чистим грошовим потоком, оскільки витрачання грошових коштів за цим видом діяльності перевищувало їх надходження. За аналізований період від'ємний чистий грошовий потік зменшився на 199733 тис. грн.. Надходження грошових коштів від фінансової діяльності є незначними і збільшилися лише на 8630 тис. грн. В той же час підприємство у 2020 році багато грошових коштів витратило на сплату відсотків. У 2022 році витрачання на сплату відсотків значно зменшилося, а саме на 237156 тис. грн. В той же час збільшилося витрачання грошових коштів на погашення позик на 46053 тис. грн. Така динаміка свідчить про довіру кредитних установ до підприємства і збільшення маневреності фінансових ресурсів підприємства для вирішення поставлених цілей. Втім з іншої сторони це свідчить про зростання залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, ослаблення його фінансової незалежності, оскільки дані боргові зобов'язання потребують повернення.

На наступному етапі оцінки стану грошових потоків здійснимо аналіз загального грошового потоку на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки (див. табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Грошові кошти ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2017-2019 рр.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. до 2020 р.
1. Залишок грошових коштів на початок року (р. 3405)	1484	12000	6868	5384
2. Чистий рух коштів від операційної діяльності (р.3195)	335589	404820	177661	-157928
3. Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності (р.3295)	-202	-1690	-52277	-52075
4. Чистий рух коштів від фінансової діяльності (р.3395)	-325455	-408262	-125722	199733
5. Чистий рух коштів за звітний період (+ 2 + 3 + 4) (р.3400)	9932	-5132	-338	-10270
6. Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів (р. 3410)	584	-	-	-584
7. Залишок грошових коштів на кінець року (1+ 5 + 6) (р.3415)	12000	6868	6530	-5470

Відповідно до розрахунків в таблиці 2.13, можемо відмітити, що грошові кошти підприємства на кінець 2022 року зменшилися в порівнянні із сумою на кінець 2020 року на 5470 тис. грн., що відбулося в основному за рахунок зниження чистого руху грошових коштів від операційної діяльності на 157928 тис. грн. у 2022 році в порівнянні з 2020 роком. Також відзначимо збільшення чистого негативного руху коштів пов'язаного з інвестиційною діяльністю на 52075 тис. грн. Чистий негативний рух коштів пов'язаний за фінансовою діяльністю витрачання 2022 року зменшився на 199733 тис. грн. Така динаміка зміни грошових потоків свідчить про недостатність надходжень від інвестиційної та фінансової діяльності, тобто розвиток цих видів діяльності поки що повністю забезпечується за рахунок основної (операційної) діяльності. Втім, негативним фактом є і зменшення позитивного руху коштів від операційної діяльності.

Важливим етапом аналізу грошових потоків є аналіз ліквідності балансу підприємства. Така методика полягає в порівнянні наявності коштів, наведених в активі та згрупованих за ступенем зниження їх ліквідності, із зобов'язаннями, які

об'єднані за термінами їх погашення (див. табл. 2.14-2.15).

Таблиця 2.14

Активи на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки за ступенем ліквідності

№ з/п	Група	2020 р		2021 р		2022 р	
		Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%
1	A1	12000	0,78	6868	0,47	6530	0,39
2	A2	162445	10,51	94951	6,46	144471	8,52
3	A3	186133	12,04	215524	14,67	291230	17,18
4	A4	1185251	76,67	1152002	78,4	1252849	73,91
Разом	х	1545829	100	1469345	100	1695080	100

Таблиця 2.15

Пасиви на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки за терміном погашення

№ з/п	Група пасиву	2020 р		2021 р		2022 р	
		Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%
1	П1	1465	0,09	1609	0,11	2819	0,17
2	П2	150035	9,71	88538	6,03	340364	20,09
3	П3	1457609	94,29	1491267	101,49	1475053	87,07
4	П4	-63280	-4,09	-112069	-7,63	-124080	-7,32
Разом	х	1545829	100	1469345	100	1694156	100

В 2022 році при аналізі ліквідності балансу виконувалася наступна нерівність: $A1 > П1$; $A2 < П2$; $A3 < П3$; $A4 > П4$, що свідчить про те, що баланс підприємства не є ліквідним. Виконується лише одна з чотирьох необхідних умов (найбільш високоліквідні активи (грошові кошти та поточні фінансові інвестиції) перевищують найбільш термінові пасиви), що є позитивним явищем. Але вже швидколіквідні активи є меншими за короткострокові пасиви, повільноліквідні активи є меншими за довгострокові пасиви. Тобто фактично їх не можна буде погасити. Найбільш негативним явищем є те, що сума важколіквідних необоротних активів та необоротних активів, утримуваних для продажу та групи вибуття є більшими за зобов'язання перед власниками, формування власного капіталу та зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та

групами вибуття. Дана тенденція пояснюється великою сумою непокритого збитку у структурі власного капіталу підприємства.

На наступному етапі оцінки грошових потоків підприємства здійснимо розрахунок відносних показників ліквідності на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки (див. табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Показники ліквідності на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки

Показники	Норматив	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р
		2020	2021	2022	
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,08	0,08	0,002	-0,078
2. Коефіцієнт поточної (швидкої) ліквідності	>0,6	1,15	1,14	0,44	-0,71
3. Коефіцієнт загальної ліквідності	>2	2,38	3,52	1,29	-1,09
4. Чистий оборотний капітал	>0	209078	227196	98124	-110954

Відповідно до таблиці 2.16, можемо відмітити негативну динаміку зміни коефіцієнта абсолютної ліквідності. Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2020 та 2021 роках становив 0,08, а у 2022 році даний коефіцієнт становив лише 0,002, що не відповідає нормативному значенню даного показника. Також спостерігається негативна тенденція зміни даного показника, що пов'язано як із зменшенням найбільш ліквідних активів підприємства, так і збільшенням суми поточних зобов'язань підприємства. Значення коефіцієнту швидкої (термінової) ліквідності на підприємстві в 2020 та в 2021 роках були на достатньому рівні і відповідали нормативним значенням. Втім, у 2022 році значення даного показника знизилося до 0,44, що не відповідає нормативному значенню, і є негативною тенденцією. Дане зменшення відбулося у зв'язку зі збільшенням поточних зобов'язань підприємства. На підприємстві спостерігається негативна динаміка зменшення показника загальної ліквідності, і в 2022 році він склав 1,29, що є меншим за нормативне значення. Загалом по всім показникам ліквідності ми спостерігаємо негативну динаміку їх зміни, що пояснюється зменшення ліквідних активів з одночасним збільшенням поточних зобов'язань.

На наступному етапі оцінки грошових потоків підприємства здійснимо аналіз

показників оборотності дебіторської заборгованості та її співвідношення із кредиторською, оскільки саме розмір дебіторської і кредиторської заборгованості та їх співвідношення впливають на оборотність грошових коштів підприємства (див. табл. 2.17).

Таблиця 2.17

Показники оборотності дебіторської заборгованості та її співвідношення з кредиторською заборгованістю на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки

Показники	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.
	2020	2021	2022	
1. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,08	7,87	8,60	3,52
2. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	9,47	20,65	13,19	3,72
3. Середній період обороту дебіторської заборгованості (П _{обдз}), дні	70,86	45,74	41,86	-29,00
4. Середній період обороту кредиторської заборгованості (П _{обкз}), дні	38,01	17,43	27,29	-10,72
5. Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості (КДК)	1,87	2,62	1,53	-0,34

Відповідно до даних таблиці 2.17, можемо відмітити прискорення протягом досліджуваного періоду оборотності дебіторської заборгованості, що є позитивним явищем у роботі підприємства. Середній період обороту дебіторської заборгованості зменшився з 70 до 41 дня, тобто зменшився період погашення дебіторської заборгованості, що є позитивним явищем. Протягом 2020-2022 рр. спостерігається негативна динаміка зміни коефіцієнта співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості. У 2022 році значення даного показника 1,53, що не відповідає нормативному значенню. Загалом можемо відмітити, що прискорення оборотності дебіторської заборгованості необхідно втілювати шляхом зниження терміну, що надається покупцям для погашення дебіторської заборгованості, а також підвищення контролю за розрахунково-платіжною дисципліною при реалізації продукції, шляхом розробки договірних зобов'язань, в яких вказано граничний строк сплати за реалізовану готову продукцію та систему штрафів, яка застосовується у випадку порушення умов виконання підписаних договорів.

Недостатність надходжень грошових засобів для покриття потреб підприємства зумовлює їх дефіцит. У процесі аналізу розробляються заходи щодо збалансування обсягів, синхронізації позитивного і негативного грошових потоків підприємства у часі та зростання чистого грошового потоку.

На останньому етапі оцінки грошових потоків підприємства здійснимо розрахунок показників ефективності використання грошових коштів на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки (див. табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Показники ефективності використання грошових коштів
на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» за 2020-2022 роки

Показник	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення
1. Коефіцієнт ліквідності грошових потоків	1,03	0,99	0,998	-0,032
2. Кількість оборотів оборотних активів	2,39	2,92	2,64	0,25
3. Середній період обороту оборотних активів	150,6	123,3	136,4	-14,2
4. Коефіцієнт участі грошових коштів та їх еквівалентів в оборотних активах	0,03	0,02	0,02	-0,01
5. Кількість оборотів грошових коштів та їх еквівалентів	72,94	143,9	153,69	80,75
6. Середній період обороту грошових коштів	4,94	2,50	2,34	-2,6
7. Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,03	-0,01	-0,002	-0,032

Здійснивши розрахунок показників ефективності використання грошових коштів протягом 2020-2022 рр. на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» можемо відмітити, що значення коефіцієнта ліквідності грошових потоків нижче одиниці (становить 0,998 у 2022 році), що свідчить про неспроможність підприємства покривати витрати грошових коштів позитивним грошовим потоком. Також у 2022 році відбулося зниження даного показника у порівнянні з 2022 роком на 0,032. Пришвидшення оборотності активів (у тому числі грошових коштів та їх еквівалентів) свідчить про більш інтенсивніше їх використання і про збільшення ділової активності підприємства, а уповільнення оборотності – навпаки. За аналізований період на підприємстві кількість оборотів оборотних активів коливається від 2,39 до 2,92, а, відповідно, період обороту оборотних активів від 123,3 до 150,6 днів. Також потрібно відмітити, що між збільшенням (зменшенням) оборотності оборотних активів і зменшенням (збільшенням) середнього періоду їх

обороту, існує тісний взаємозв'язок (при зростанні оборотності оборотних активів період їх обороту зменшується і навпаки). Коефіцієнт участі грошових коштів та їх еквівалентів в оборотних активах вважається позитивним показником, якщо його динаміка за період зменшується тобто підприємство ефективніше використовує грошові кошти. На підприємстві протягом 2020-2022 рр. даний показник зменшується, тобто підприємство починає ефективніше використовувати свої кошти. Також на підприємстві спостерігається постійне збільшення кількості оборотів грошових коштів та їх еквівалентів, тобто швидкість їх обороту пришвидшується, що в свою чергу вплинуло і на середній період обороту грошових коштів, який протягом досліджуваного періоду зменшився, що є позитивним показником у роботі суб'єкта господарювання. При визначенні коефіцієнта ефективності грошового потоку позитивною тенденцією буде вважатись його постійне збільшення протягом досліджуваного періоду. На ПрАТ «Коростенський завод МДФ» простежується стійка динаміка до зменшення даного коефіцієнта, а 2021 та 2022 роках у цього показника від'ємне значенням, що вказує на неефективне використання грошових потоків.

Загалом, здійснивши оцінку стану управління грошовими потоками на підприємстві можемо відмітити неефективність даної системи управління. За результатами здійсненого аналізу встановлено, що підприємству слід підвищити рівень ліквідності балансу, а також коефіцієнта абсолютної ліквідності для вчасного погашення короткострокових зобов'язань. Показники ліквідності показують негативну динаміку зміни, що пояснюється зменшення ліквідних активів з одночасним збільшенням поточних зобов'язань. Було виявлено пришвидшення протягом 2020-2022 рр. оборотності дебіторської заборгованості, що є позитивним чинником у діяльності підприємства, що позитивно впливає на ділову активність підприємства. Необхідно негайно розробити заходи щодо зростання рівня надходжень грошових коштів, оскільки їх не вистачає на фінансування нагальних потреб суб'єкта господарювання. Заводу необхідно все більшою мірою орієнтуватися на внутрішні джерела надходжень грошових коштів, оскільки підприємство сильно залежить від зовнішніх джерел фінансування.

2.3. Напрями удосконалення системи управління грошовими потоками ПрАТ «Коростенський завод МДФ»

Управління грошовими потоками суб'єктів господарювання – це складний неперервний циклічний процес, який є ключовою частиною у загальній системі управління його фінансовою діяльністю. Грамотне управління дозволяє вирішувати різноманітні задачі фінансового менеджменту і виконувати головну мету діяльності суб'єктів господарювання, а саме максимізувати прибутки підприємства та зберегти фінансову рівновагу, а також формування необхідної звітності, що забезпечить проведення всебічного аналізу грошових потоків. Аналіз руху грошових коштів необхідний для бачення основних джерел з яких вони надходять та розуміння основних напрямків їх використання, що в подальшому в разі необхідності дозволяє скоригувати дохідну чи видаткову частину для мінімізації надлишкових видатків чи можливостей недоотримання виручки або скорегування термінів проплат.

Аналіз руху грошових коштів дає можливість зробити більш обґрунтовані висновки про те, в якому обсязі та з яких джерел відбулося надходження на підприємство грошових коштів та які основні напрямки їх використання. Метою аналізу є оцінка здатності підприємства генерувати грошові потоки в обсягах та за строками здійснення необхідних планових платежів, забезпечення з оптимізації грошового потоку.

Підтримання належного рівня платоспроможності та ліквідності підприємства досягається шляхом відповідної організації руху грошових потоків. Сукупність методів та форм, що використовується підприємством для організації руху грошових коштів у часі та просторі відповідно до визначених критеріїв та цілей називаємо моделлю управління грошовими потоками підприємства. Організація моделі управління грошовими потоками здійснюється із дотриманням сукупності певних принципів, основними з яких є наступні:

1. Принцип обґрунтованості мінімально необхідного обсягу грошових коштів, який повинен бути в підприємства для забезпечення його

платоспроможності. Його сутність полягає у визначенні мінімальної суми грошових коштів, необхідної для продовження операційної діяльності підприємства і своєчасного вибору методів фінансування. Без надійної методики оцінювання фінансової потреби підприємству може загрожувати банкрутство, якщо воно не в змозі оплатити свої договірні зобов'язання.

2. Принцип пропорційності розподілу грошових коштів між складовими виробничого процесу. Його суть – визначення оптимального розміру грошових коштів для обслуговування основного та оборотного капіталу, тому що необхідно знати не тільки величину очікуваних надходжень коштів, а й розподіл їх у процесі господарської діяльності підприємства. Від цього залежать платоспроможність підприємства та його репутація.

3. Принцип гнучкості планування грошових коштів. Цей принцип виступає певним аналітичним орієнтиром, який повинен задавати необхідну суму грошових надходжень для збалансування їх із плановими витратами, що має оперативно коригуватися в разі утворення резерву чи дефіциту коштів.

4. Принцип оцінювання ефективності використання грошових коштів. Сутність цього принципу полягає в тому, що: в умовах забезпечення достатнього рівня платоспроможності, з одного боку, та необхідного рівня прибутковості, з іншого, аналіз грошових потоків у процесі їх планування стає необхідним явищем, що дає змогу дати загальну оцінку механізму планування грошових потоків підприємства.

5. Принцип адекватності часових інтервалів та способів планування. Необхідно відзначити, що вибір методу обґрунтування плану грошових потоків підприємства повинен здійснюватися з урахуванням, перш за все, часового виміру, що сприяє адекватності способів та строковості плану і, таким чином, підвищує точність прогностичних розрахунків.

Згідно з вищезазначеними принципами можна виділити такі види планування грошових потоків: довгострокове планування (1-5 років); середньострокове планування (до 1 року); короткострокове планування (місяць, квартал).

Кожний із видів планування грошових потоків підприємства виступає

складовим елементом комплексного плану розвитку підприємства і має специфічні особливості організації планового процесу.

Найпоширенішими плановими фінансовими документами для організації та управління грошовими потоками підприємства коштів є:

касовий бюджет – план надходження та витрачання грошових коштів, що розробляються на фінансовий рік із помісячною сегментацією;

платіжний календар – короткотерміновий план (прогноз) надходження і витрачання коштів підприємства. Складається платіжний календар із двох частин: витратної та дохідної. Служить для бюджетування руху наявних на підприємстві коштів і майбутніх фінансових потреб (тобто надлишку або нестачі коштів) і використовується як баланс на конкретну календарну дату. Інформаційною основою платіжного календаря є: план реалізації продукції, кошторис витрат на виробництво, кошторис використання фонду оплати праці, кошторис соціального страхування, кошторис витрат на підвищення технічного рівня виробництва тощо.

Платіжний календар як надійний інструмент оперативного управління грошовими потоками підприємства дає змогу: оптимізувати та максимально можливо синхронізувати вхідний і вихідний грошовий потоки; забезпечити пріоритетність платежів підприємства за критерієм їх впливу на кінцеві результати його фінансової діяльності; забезпечити ліквідність грошового потоку підприємства. Оптимізація грошових потоків – процес вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності.

Основними цілями оптимізації є забезпечення: збалансованості обсягів грошових потоків, синхронності формування грошових потоків, росту чистого грошового потоку підприємства. Спроможність в організації ефективного фінансування та грошового обороту на підприємстві визначається сукупністю як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. До зовнішніх факторів можна віднести загальну проблему неплатежів, низький рівень виробництва та купівельної спроможності, несприятливі умови кредитування, недосконалість податкової політики. Внутрішніми факторами, що впливають на грошовий оборот

підприємства є: висока частка умовно-постійних витрат у собівартості продукції як результат недозавантаженості виробничих потужностей, енерго- та трудозатратність, низька якість вітчизняної продукції, «тінізація» частини господарського обороту, відсутність джерел довготермінового фінансування капіталовкладень.

Отже, можна виділити необхідні заходи щодо поліпшення системи управління потоками грошовими потоками для ПрАТ «Коростенський завод МДФ» (див. табл. 2.19).

Таблиця 2.19

Заходи щодо удосконалення системи управління грошовими потоками на ПрАТ
«Коростенський завод МДФ»

№ з/п	Заходи щодо удосконалення системи управління грошовими потоками	Конкретні дії підприємства щодо удосконалення системи управління грошовими потоками
1	Підприємству належить зменшити кредиторську і дебіторську заборгованість.	Збільшення дебіторської заборгованості негативно впливає на фінансовий стан підприємства, що зумовлює підвищення сум дебіторів. Тому підприємство має бути зацікавлене в скороченні термінів погашення платежів. Підприємство повинне скоротити терміни погашення дебіторської заборгованості, використовуючи часткову передоплату або інші методи впливу на дебіторів.
2	Позбутися надлишку виробничих запасів за рахунок раціонального вкладання та використання оборотних активів.	Цього можна досягти шляхом формування достатнього обсягу виробничих запасів підприємства відповідно до потреб його господарської діяльності. Це допоможе оптимізувати грошові потоки та збільшити ліквідність підприємства.
3	Визначити свою потребу в необхідному обсязі грошових коштів на майбутній період	Встановити системи джерел формування грошових коштів в обсязі, що передбачається, забезпечити мінімізацію вартості залучення грошових коштів на підприємстві.
4	Досягти збалансованості дефіцитного грошового потоку в короткостроковому періоді	Використовувати «Систему прискорення/уповільнення платіжного обороту», суть якої полягає в розробці на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення грошових коштів і уповільнення їх виплат.
5	Знизити об'єм негативного грошового потоку в довгостроковому періоді	Здійснити наступні заходи: скоротити об'єм і склад реальних інвестиційних програм; відмовитися від фінансового інвестування; знизити суми постійних витрат підприємства.
6	Здійснити стимулювання припливу грошових коштів	Залучити зовнішні джерела фінансування, а саме: торгові кредити, кредити банків, цінні папери і векселі.

В основі оптимізації грошових потоків підприємства повинна бути збалансованість обсягів позитивного та негативного грошових потоків. Відсутність такої збалансованості призводить до утворення дефіцитного і надлишкового грошового потоку, що однаково негативно впливає на діяльність підприємства.

У процесі ліквідації дефіцитного грошового потоку, при зростанні ділової активності, доцільно поряд із заходами операційної діяльності використовувати заходи, які відносяться до фінансової діяльності; якщо підприємство знаходиться на етапі спаду – рекомендується застосування заходів стосовно операційної та інвестиційної діяльності.

Ліквідацію надлишкового грошового потоку пропонується здійснювати за допомогою наступних підходів, що враховують напрямки зміни ділової активності:

- на початковому етапі зростання ділової активності підприємства рекомендується використання у більшому ступені заходів, спрямованих на розширення виробничо-господарської діяльності і здійснення прямих інвестицій;
- при наближенні до піка ділової активності доцільне застосування методів, що дозволяють розширити обсяг і склад портфельних інвестицій, погасити фінансові зобов'язання, а також диверсифікувати операційну діяльність.

У випадку нестачі коштів для здійснення обов'язкових платежів, загрози банкрутства, відсутності коштів для розрахунків із кредиторами та інших проблем з ліквідністю та платоспроможністю для вирішення питання вибору цілей «прибуток або грошовий потік» підприємству варто прагнути до збільшення показника чистого грошового потоку за рахунок зниження прибутковості і навпаки.

Для багатьох українських підприємств однією з головних проблем є дефіцит грошових коштів, що значно обмежує можливості їх операційної та інвестиційної діяльності. Навіть стабільні компанії відчувають тимчасовий дефіцит грошових коштів. Нерідко він може стати основною причиною втрати платоспроможності підприємства, зниження його фінансової стійкості й може привести до банкрутства. Вміле управління грошовими коштами підприємства, правильне планування витрат і надходжень є реальним виходом із ситуації, що склалася. Але для цього

потрібно знати природу виникнення дефіциту коштів та способи позбавлення від нього. Основним із напрямів подолання дефіциту грошових коштів є формування ефективної системи управління грошовими потоками, яка б забезпечувала досягнення тактичних і стратегічних цілей діяльності підприємства.

Всі процеси та явища господарської діяльності взаємозв'язані, взаємозалежні та взаємозумовлені. Тобто, кожний результативний показник залежить від чисельних та різноманітних факторів. Тому важливим методологічним дослідженням є вивчення і вимірювання впливу чинників на досліджуваний показник. Під факторним аналізом розуміють методику комплексного й системного вивчення та вимірювання впливу факторів на величину результативних показників

Відомо, що згідно методики складання звіту про рух грошових коштів та взаємозв'язку його показників, залишок грошових коштів на кінець періоду (Зк.п.) визначається наступним чином: залишок грошових коштів на початок періоду (Зп.п.) + чистий рух коштів за звітний період (Чр.г.к.) + вплив зміни валютних курсів (Вз.в.к.).

$$\text{Зк.п.} = \text{Зп.п.} + \text{Чр.г.к.} + \text{Вз.в.к.} \quad (2.1)$$

Відповідно до дедуктивного підходу при аналізі за матеріалами Звіту про рух грошових коштів зміна залишків грошових коштів підприємства за звітний період у найбільш загальному вигляді залежить від чистого руху грошових коштів за звітний період та зміни валютних курсів:

$$\Delta \text{З (Зк. п. - Зп. п.)} = + \text{Чр. г. к.} + \text{Вз. в. к.} \quad (2.2)$$

А на чистий рух грошових коштів підприємства за звітний період впливають відповідно чистий рух коштів від операційної діяльності (Чр.к.ОД), чистий рух коштів від інвестиційної діяльності (Чр.к.ІД) та чистий рух коштів від фінансової діяльності (Чр.к.ФД).

$$\text{Чр. г. к.} = + \text{Чр. к. ОД.} + \text{Чр. к. ІД} + \text{Чр. к. ФД} \quad (2.3)$$

Факторами формування показника чистого руху коштів від кожного окремого із трьох видів діяльності є елементи надходження грошових коштів та їх витрачання за кожним видом діяльності.

Зокрема, беручи до уваги формулу (2.3), а саме складові елементи чистого руху коштів за звітний період в розрізі видів діяльності, моделі (2.1) і (2.2) можуть набувати розширеного вигляду, тобто включати більшу кількість факторів, що дозволить більш повно виявити вплив чинників як на величину залишку грошових коштів на кінець періоду, так і на його зміну за аналізований період. Отже, за факторною моделлю (2.2) для підприємства здійснимо розрахунок впливу факторів на величину залишку грошових коштів на кінець періоду (див. табл. 2.20).

Таблиця 2.20

Дані для факторного аналізу руху грошових коштів ПрАТ «Коростенський завод МДФ» у 2021-2022 рр.

Назва показників	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
	надходження «+»	видаток «-»	надходження «+»	видаток «-»	тис. грн.	%
Залишок грошових коштів на початок року	12000	x	6868	x	-5132	-42,8
Чистий рух коштів від операційної діяльності	404820		177661		-227159	-56,1
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності		-1690		-52277	-50587	в 29,9 рази
Чистий рух коштів від фінансової діяльності		-408262		-125722	282540	69,2
Чистий рух коштів за звітний період		-5132		-338	4794	93,41
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	-	-	-	-	-	-
Залишок грошових коштів на кінець року	6868	x	6530	x	-338	-4,9
Зміна залишку грошових коштів за період	-5132		-338		4794	93,41

У результаті проведених розрахунків, грошові кошти підприємства в 2022 році зменшилася в порівнянні із сумою на початок року на 338 тис. грн., або на 4,9%, тоді як за 2021 рік внаслідок фінансово-господарської діяльності залишок грошових коштів скоротився на 5132 тис. грн., або на 42,8%.

Відповідно факторна модель зміни залишку грошових коштів має вигляд:

$\Delta Z (\text{Зк. п.} - \text{Зп. п.}) = + \text{Чр. г. к.} + \text{Вз. в. к.}$, тоді:

В 2022 році $6530 - 6868 = - 338 + 0$ або $- 338 = - 338 + 0$

В 2021 році $6868 - 12000 = -5132 - 0$ або $-5132 = -5132 - 0$

Динаміка за період $338 - 5132 = -4794 + 0$ або $-4794 = -4794 + 0$

Головним чином на цю зміну вплинуло скорочення чистого руху грошових коштів на 4794 тис. грн. або на 93,41 %, оскільки у 2022 році підприємство здійснило витратний грошовий потік у сумі 338 тис. грн., тоді як у 2021 році - негативний чистий грошовий потік в обсязі 5132 тис. грн. Також, необхідно відзначити відсутність впливу на грошовий потік у результаті зміни валютних курсів на залишок грошових коштів.

Для більш наочного представлення впливу факторів 2-го порядку на зміну грошових коштів застосуємо формулу (2.3) взаємозв'язку факторів, що його визначають, а саме грошових потоків від окремих видів діяльності:

$\text{Чр. г. к.} = + \text{Чр. к. ОД.} + \text{Чр. к. ІД} + \text{Чр. к. ФД}$ тоді:

В 2022 році: $-338 = 177661 + (-52277) + (-125722)$

В 2021 році: $-5132 = 404820 + (-1690) + (-408262)$

Динаміка: $-338 - (-5132) = 227159 + 50587 - 282540$, або
 $-4794 = -227159 - 50587 - (-282540)$

Можемо відмітити, що надходження грошових коштів від операційної діяльності зменшилися на 227159 тис. грн., або на 56,1%. Витрачання грошових коштів на інвестиційні потреби підприємства у порівнянні з минулорічним їх надходженням зросло на 50587 тис. грн., або у 29,9 разів. За результатами фінансової діяльності витрачання зменшилося на 282540 тис. грн., або 69,2 %.

Здійснений факторний аналіз показав, що динаміка грошових потоків у цілому негативно характеризує діяльність підприємства, так як основним джерелом їх зростання є операційна діяльність, яка є основою функціонування підприємства, адже однією із ключових характеристик ефективно функціонуючого підприємства саме є наявність протягом тривалого періоду позитивного операційного грошового потоку із відносно стабільною його абсолютною величиною. Незважаючи на це чистий рух коштів від операційної діяльності є позитивним, спостерігається його значне зменшення у 2022 році в порівнянні з 2021 роком. В той же час збільшується витрачання грошових коштів від інвестиційної діяльності. Чистий рух від фінансової діяльності також є негативним, оскільки підприємство залежне від

зовнішніх запозичень і підприємство значну суму грошових коштів витрачає на погашення позик і сплату відсотків.

Висновки до розділу 2

ПрАТ «Коростенський завод МДФ» – завод з виробництва деревно-волокнистої плити середньої щільності (МДФ) і деревинно-волокнистої плити високої щільності (ХДФ). Приватне акціонерне товариство «Коростенський завод МДФ» було зареєстровано 12 травня 2010 року відповідно до вимог українського законодавства. Основною діяльністю Компанії є виробництво плит МДФ та ламінованої підлоги.

Дослідивши основні економічні показники діяльності підприємства можемо відмітити негативну динаміку їх зміни. Незважаючи на перевищення чистого доходу над собівартістю, підприємство у 2022 році отримало 10085 тис. грн. чистого збитку, на відміну від 2020 року, в якому підприємство отримало 29898 тис. грн. чистого прибутку, що пояснюється зростанням витрат підприємства (особливо фінансових витрат, інших операційних витрат, витрат на збут). Рентабельність господарської діяльності у 2022 році становила -1,0%, що є негативним явищем в діяльності підприємства.

Загальна вартість активів, якими володіє підприємство, зросла на 149251 тис. грн. або на 9,66%, при цьому структурне співвідношення загального обсягу оборотних і необоротних активів майже не змінилося. Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги зросла на 16009 тис. грн. або на 40,74% і становить 55308 тис. грн. у 2022 році, що свідчить про недосконалу фінансову політику управління дебіторською заборгованістю. Також негативним фактом є зменшення найбільш ліквідних активів, а саме грошових коштів та їх еквівалентів на 5470 тис. грн. або на 45,58%.

Під аналізом грошових потоків підприємства розуміють процес дослідження системи показників, їх формування на підприємстві, виявлення основних тенденцій та закономірностей з метою з'ясування резервів подальшого підвищення

ефективності управління ними. Найважливішими кількісними характеристиками діяльності підприємства є результат оцінки обсягу грошових потоків, що генерується в рамках операційної діяльності, в рамках інвестиційної діяльності та рамках фінансової діяльності.

На досліджуваному підприємстві, мають місце деякі зрушення у грошових надходженнях від операційної діяльності. Як і у 2020 році, так і у 2022 році визначальну частку у грошових надходженнях від операційної діяльності становлять саме надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Обсяг грошового потоку від цього виду надходжень за абсолютною сумою зріс на 327477 тис.грн., або на 38,0%, що свідчить про достатньо високу якість додатного грошового потоку від операційної діяльності. Таким чином, можна припустити, що підприємство погано налагоджений контроль за витрачанням коштів і це в свою чергу свідчить про необґрунтоване витрачання грошових коштів на «ненагальні» потреби.

У всіх аналізованих періодах спостерігається від'ємний чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності. ПрАТ «Коростенський завод МДФ» майже не отримує надходжень грошових коштів від інвестиційної діяльності у 2020 та 2022 роках, тоді як в 2021 році надходження від інвестиційної діяльності склали 10900 тис. грн. Можемо зробити висновок, що чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності підприємства у 2022 р. є від'ємним, що свідчить про перевагу обігу витрачання грошових коштів над їх надходженням.

Можемо відмітити, що фінансова діяльність суб'єкта господарювання у 2020-2022 роках характеризується від'ємним чистим грошовим потоком, оскільки витрачання грошових коштів за цим видом діяльності перевищувало їх надходження. За аналізований період від'ємний чистий грошовий потік зменшився на 199733 тис. грн.. Надходження грошових коштів від фінансової діяльності є незначними і збільшилися лише на 8630 тис. грн. В той же час підприємство у 2020 році багато грошових коштів витратило на сплату відсотків. У 2022 році витрачання на сплату відсотків значно зменшилося, а саме на 237156 тис. грн. В той же час збільшилося витрачання грошових коштів на погашення позик на 46053

тис. грн. Така динаміка свідчить про довіру кредитних установ до підприємства і збільшення маневреності фінансових ресурсів підприємства для вирішення поставлених цілей. Втім з іншої сторони це свідчить про зростання залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, ослаблення його фінансової незалежності, оскільки дані боргові зобов'язання потребують повернення.

Загалом можемо відмітити, що грошові кошти підприємства на кінець 2022 року зменшилися в порівнянні із сумою на кінець 2020 року на 5470 тис. грн., що відбулося в основному за рахунок зниження чистого руху грошових коштів від операційної діяльності на 157928 тис. грн. у 2022 році в порівнянні з 2020 роком. Також відзначимо збільшення чистого негативного руху коштів пов'язаного з інвестиційною діяльністю на 52075 тис. грн. Чистий негативний рух коштів пов'язаний за фінансовою діяльністю витрачання 2022 року зменшився на 199733 тис. грн. Така динаміка зміни грошових потоків свідчить про недостатність надходжень від інвестиційної та фінансової діяльності, тобто розвиток цих видів діяльності поки що повністю забезпечується за рахунок основної (операційної) діяльності. Втім, негативним фактом є і зменшення позитивного руху коштів від операційної діяльності.

Розрахунок показників ефективності використання грошових коштів протягом 2020-2022 рр. на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» показав, що значення коефіцієнта ліквідності грошових потоків нижче одиниці (становить 0,998 у 2022 році), що свідчить про неспроможність підприємства покривати витрати грошових коштів позитивним грошовим потоком. Також потрібно відмітити, що між збільшенням (зменшенням) оборотності оборотних активів і зменшенням (збільшенням) середнього періоду їх обороту, існує тісний взаємозв'язок (при зростанні оборотності оборотних активів період їх обороту зменшується і навпаки). Також на підприємстві спостерігається постійне збільшення кількості оборотів грошових коштів та їх еквівалентів, тобто швидкість їх обороту пришвидшується, що в свою чергу вплинуло і на середній період обороту грошових коштів, який протягом досліджуваного періоду зменшився, що є позитивним показником у роботі суб'єкта господарювання. При визначенні

коефіцієнта ефективності грошового потоку позитивною тенденцією буде вважатись його постійне збільшення протягом досліджуваного періоду. На ПрАТ «Коростенський завод МДФ» простежується стійка динаміка до зменшення даного коефіцієнта, а 2021 та 2022 роках у цього показника від'ємне значенням, що вказує на неефективне використання грошових потоків.

Здійснивши оцінку стану управління грошовими потоками на підприємстві можемо відмітити неефективність даної системи управління. За результатами здійсненого аналізу встановлено, що підприємству слід підвищити рівень ліквідності балансу, а також коефіцієнта абсолютної ліквідності для вчасного погашення короткострокових зобов'язань. Показники ліквідності показують негативну динаміку зміни, що пояснюється зменшення ліквідних активів з одночасним збільшенням поточних зобов'язань. Було виявлено пришвидшення протягом 2020-2022 рр. оборотності дебіторської заборгованості, що є позитивним чинником у діяльності підприємства, що позитивно впливає на ділову активність підприємства. Необхідно негайно розробити заходи щодо зростання рівня надходжень грошових коштів, оскільки їх не вистачає на фінансування нагальних потреб суб'єкта господарювання. Заводу необхідно все більшою мірою орієнтуватися на внутрішні джерела надходжень грошових коштів, оскільки підприємство сильно залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Здійснений факторний аналіз показав, що динаміка грошових потоків у цілому негативно характеризує діяльність підприємства, так як основним джерелом їх зростання є операційна діяльність, яка є основою функціонування підприємства, адже однією із ключових характеристик ефективно функціонуючого підприємства саме є наявність протягом тривалого періоду позитивного операційного грошового потоку із відносно стабільною його абсолютною величиною. Незважаючи на це чистий рух коштів від операційної діяльності є позитивним, спостерігається його значне зменшення у 2022 році в порівнянні з 2021 роком. В той же час збільшується витрачання грошових коштів від інвестиційної діяльності. Чистий рух від фінансової діяльності також є негативним, оскільки підприємство залежне від зовнішніх запозичень і підприємство значну суму грошових коштів витрачає на

погашення позик і сплату відсотків.

Можна виділити необхідні заходи щодо поліпшення системи управління потоками грошовими потоками для ПрАТ «Коростенський завод МДФ»: 1) Підприємству належить зменшити кредиторську і дебіторську заборгованість. Збільшення дебіторської заборгованості негативно впливає на фінансовий стан підприємства, що зумовлює підвищення сум дебіторів. Тому підприємство має бути зацікавлене в скороченні термінів погашення платежів, повинне скоротити терміни погашення дебіторської заборгованості, використовуючи часткову передоплату або інші методи впливу на дебіторів. 2) Позбутися надлишку виробничих запасів за рахунок раціонального вкладання та використання оборотних активів. Цього можна досягти шляхом формування достатнього обсягу виробничих запасів підприємства відповідно до потреб його господарської діяльності. Це допоможе оптимізувати грошові потоки та збільшити ліквідність підприємства. 3) Визначити свою потребу в необхідному обсязі грошових коштів на майбутній період, встановити системи джерел їх формування в обсязі, що передбачається, забезпечення мінімізації вартості їх залучення на підприємстві. 4) Досягти збалансованості дефіцитного грошового потоку в короткостроковому періоді шляхом використання «Системи прискорення/уповільнення платіжного обороту», суть якої полягає в розробці на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення грошових коштів і уповільнення їх виплат. 5) Знизити об'єм негативного грошового потоку в довгостроковому періоді, який може бути досягнутий за рахунок наступних заходів скорочення об'єму і складу реальних інвестиційних програм, відмови від фінансового інвестування та зниження суми постійних витрат підприємства. 6) Здійснити стимулювання припливу грошових коштів можна за рахунок зовнішніх джерел фінансування: торгових кредитів, кредитів банків, цінних паперів і векселів.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведеного дослідження у магістерській роботі можна зробити наступні висновки:

1. Фінансово-господарська діяльність підприємств нерозривно пов'язана з рухом грошових коштів, в результаті якого формуються вхідні і вихідні грошові потоки. У зв'язку з цим особливого значення набуває поняття «грошовий потік», яке привертає увагу багатьох практиків і науковців. Важливість дослідження проблеми формування грошових потоків обумовлюється тим, що вони обслуговують господарську діяльність в усіх її напрямках.

2. З наведених визначень поняття «грошові потоки» в економічній літературі сформувалися два основні підходи до визначення цієї категорії: 1. грошовий потік – це різниця між отриманими і виплаченими підприємством коштами за певний визначений період, тобто це сума надлишку або недостачі грошових коштів; 2. грошовий потік – це безперервний рух коштів (обіг), тобто їх надходження й виплати (притоки й відтоки) за певний визначений період. На нашу думку, «грошовий потік» – це сукупність розподілених у часі надходжень і видатків грошових коштів та їхніх еквівалентів, генерованих його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з факторами часу, структури, ризику і ліквідності.

3. На основі аналізу спеціальної літератури встановлено неоднозначність тлумачення поняття «грошові кошти» та «грошові потоки», що пов'язано з різними підходами до визначення категорії «грошові кошти». Водночас, класифікація грошових потоків у спеціальній літературі представлена недостатньо, не вироблено єдиного підходу до ознак і видів. Уточнення поняття та розширення класифікації грошових потоків надасть можливість розширити аналітику руху грошових коштів, підвищити рівень управління грошовими потоками підприємства, що в свою чергу забезпечить його фінансову стабілізацію та високі темпи розвитку.

4. Було досліджено механізм управління грошовими потоками підприємства та, в його складі, розкрито цілі управління, що полягають у визначенні попиту на гроші підприємства і оптимізації його грошових потоків. При цьому, було

доведено, що максимізація чистого грошового потоку не є головною метою управління. Подальшого дослідження потребує поглиблена розробка процесу оптимізації грошових потоків, що зумовлює підтримання належного рівня ліквідності і платоспроможності підприємства, скорочення його операційного і фінансового циклів. Отримані результати можуть бути використані для розробки і реалізації процесу управління грошовими потоками підприємства.

5. Світовий досвід управління та оцінки підприємства за своїми грошовими потоками має суттєві переваги порівняно з традиційним аналізом ефективності діяльності підприємства на підставі показників рентабельності та прибутковості в частині статистики аналізу та динамічності грошових потоків. А також рекомендує використання таких джерел формування грошових коштів підприємств, як накопичення населення, кредити під власний капітал, кредити страхових компаній, що дасть змогу підприємцю залучити додаткове фінансування за рахунок особистих накопичень в умовах розвитку компанії.

6. Можна стверджувати, що управління грошовими потоками є важливим чинником прискорення обігу капіталу підприємства. А тому система управління грошовими потоками необхідна для виконання короткочасних планів підприємства, стратегічних планів, збереження платоспроможності та фінансової стійкості та більш раціонального використання його активів і джерел фінансування, а також мінімізації витрат на фінансування господарської діяльності. І тому підприємство, яке працює в ринкових умовах, за мету ставить безперервний рух грошових коштів, який може забезпечити функціонування основної діяльності, оплату зобов'язань та здійснення соціального захисту працівників. А аналіз руху грошових потоків дасть змогу вивчити їх динаміку, визначити суму перевищення надходжень над видатками та зробити висновок про можливість внутрішнього фінансування.

7. ПрАТ «Коростенський завод МДФ» – завод з виробництва деревно-волокнистої плити середньої щільності (МДФ) і деревинно-волокнистої плити високої щільності (ХДФ). Приватне акціонерне товариство «Коростенський завод МДФ» було зареєстровано 12 травня 2010 року відповідно до вимог українського

законодавства. Основною діяльністю Компанії є виробництво плит МДФ та ламінованої підлоги.

8. Дослідивши основні економічні показники діяльності підприємства можемо відмітити негативну динаміку їх зміни. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції протягом 2020-2022 рр. збільшувався від 875305 тис. грн. в 2020 році до 1003605 у 2022 році, що в свою чергу призвело до зростання валового прибутку. Але незважаючи на перевищення чистого доходу над собівартістю, підприємство у 2022 році отримало 10085 тис. грн. чистого збитку, на відміну від 2020 року, в якому підприємство отримало 29898 тис. грн. чистого прибутку, що пояснюється зростанням витрат підприємства (особливо фінансових витрат, інших операційних витрат, витрат на збут). Фондовіддача у 2022 році зросла на 0,21 пунктів у порівнянні з 2020 роком, що свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів.. Збільшення даного показника викликане зменшенням середньорічної вартості основних засобів на 145845,5 тис.грн. і одночасним збільшенням чистого доходу підприємства. Продуктивність праці у 2022 році збільшилася на 238,91 тис. грн., або на 10,10%. Позитивним фактом є зростання коефіцієнта оборотності оборотних активів на 0,25 або на 10,35% у 2022 році. Рентабельність господарської діяльності у 2022 році становила -1,0%, що є негативним явищем в діяльності підприємства.

9. Загальна вартість активів, якими володіє підприємство, зросла на 149251 тис. грн. або на 9,66%, при цьому структурне співвідношення загального обсягу оборотних і необоротних активів майже не змінилося. Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги зросла на 16009 тис. грн. або на 40,74% і становить 55308 тис.грн. у 2022 році, що свідчить про недосконалу фінансову політику управління дебіторською заборгованістю. Також негативним фактом є зменшення найбільш ліквідних активів, а саме грошових коштів та їх еквівалентів на 5470 тис. грн. або на 45,58%.

10. Під аналізом грошових потоків підприємства розуміють процес дослідження системи показників, їх формування на підприємстві, виявлення основних тенденцій та закономірностей з метою з'ясування резервів подальшого

підвищення ефективності управління ними. Найважливішими кількісними характеристиками діяльності підприємства є результат оцінки обсягу грошових потоків, що генерується в рамках операційної діяльності, в рамках інвестиційної діяльності та рамках фінансової діяльності.

11. На досліджуваному підприємстві, мають місце деякі зрушення у грошових надходженнях від операційної діяльності. Як і у 2020 році, так і у 2022 році визначальну частку у грошових надходженнях від операційної діяльності становлять саме надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Обсяг грошового потоку від цього виду надходжень за абсолютною сумою зріс на 327477 тис.грн., або на 38,0%, що свідчить про достатньо високу якість додатного грошового потоку від операційної діяльності. Також можемо спостерігати суттєву динаміку до збільшення за позицією «Інші надходження», які у сумі зросли на 1150 тис. грн., або у 81 раз та «Надходження від неустойки (штрафів, пені)», які зросли на 74 тис.грн. або в 74 рази. Спостерігається у 2022 році зростання надходжень авансів від покупців і замовників на 7331 тис. грн., або на 16,0%, хоча їх частка у структурі додатного потоку зменшилася у на 0,7 пунктів. Можемо відмітити, що підприємство збільшило обсяг витрачання грошових коштів на здійснення операційної діяльності у 2022 році на 492010 тис. грн., або на 84,7% у порівнянні з 2020 роком, що може свідчити про зростання масштабів операційної діяльності. Серед негативних факторів можемо відмітити зростання витрачання швидшими темпами ніж відбувається зростання надходжень. Майже за всіма статтями витрачання спостерігаємо динаміку зростання, за винятком таких статей як «Оплата відрахувань на соціальні заходи» та «Інші витрачання». Найвищих темпів збільшення досягли витрачання на «Оплату товарів» (75,1%), «Витрачання на оплату податків і зборів» (229,5%), «Витрачання на оплату авансів» (в 2,15 р.) та на «Витрачання на оплату повернення авансів» (в 1,23р). Щодо структури витрачання, то у витратному операційному потоці грошових коштів як у 2022 році, так і у 2020 році, переважають виплати на оплату товарів, робіт і послуг, які зросли за період на 372025 тис. грн., або на 75,1% і становлять понад 80,8% від сукупного витратного грошового потоку від операційної діяльності. Таким чином, можна

припустити, що підприємство погано налагоджений контроль за витрачанням коштів і це в свою чергу свідчить про необґрунтоване витрачання грошових коштів на «ненагальні» потреби.

12. У всіх аналізованих періодах спостерігається від’ємний чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності. ПрАТ «Коростенський завод МДФ» майже не отримує надходжень грошових коштів від інвестиційної діяльності у 2020 та 2022 роках, тоді як в 2021 році надходження від інвестиційної діяльності склали 10900 тис. грн. У 2022 році обсяг грошового витрачання склав 52628 тис. грн., який сформований виключно за рахунок придбанням нових необоротних активів. Можна зробити припущення, що дане витрачання грошових коштів є виправданим і призведе до отримання певних економічних вигід у майбутньому для досліджуваного підприємства. Загалом, можемо зробити висновок, що чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності підприємства у 2022 р. є від’ємним, що свідчить про перевагу обігу витрачання грошових коштів над їх надходженням.

13. Фінансова діяльність суб’єкта господарювання у 2020-2022 роках характеризується від’ємним чистим грошовим потоком, оскільки витрачання грошових коштів за цим видом діяльності перевищувало їх надходження. За аналізований період від’ємний чистий грошовий потік зменшився на 199733 тис. грн.. Надходження грошових коштів від фінансової діяльності є незначними і збільшилися лише на 8630 тис. грн. В той же час підприємство у 2020 році багато грошових коштів витратило на сплату відсотків. У 2022 році витрачання на сплату відсотків значно зменшилося, а саме на 237156 тис. грн. В той же час збільшилося витрачання грошових коштів на погашення позик на 46053 тис. грн. Така динаміка свідчить про довіру кредитних установ до підприємства і збільшення маневреності фінансових ресурсів підприємства для вирішення поставлених цілей. Втім з іншої сторони це свідчить про зростання залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, ослаблення його фінансової незалежності, оскільки дані боргові зобов’язання потребують повернення.

14. Розрахунок показників ефективності використання грошових коштів протягом 2020-2022 рр. на ПрАТ «Коростенський завод МДФ» показав, що

значення коефіцієнта ліквідності грошових потоків нижче одиниці (становить 0,998 у 2022 році), що свідчить про неспроможність підприємства покривати витрати грошових коштів позитивним грошовим потоком. Також у 2022 році відбулося зниження даного показника у порівнянні з 2022 роком на 0,032. Пришвидшення оборотності активів (у тому числі грошових коштів та їх еквівалентів) свідчить про більш інтенсивніше їх використання і про збільшення ділової активності підприємства, а уповільнення оборотності – навпаки. За аналізований період на підприємстві кількість оборотів оборотних активів коливається від 2,39 до 2,92, а, відповідно, період обороту оборотних активів від 123,3 до 150,6 днів. Також потрібно відмітити, що між збільшенням (зменшенням) оборотності оборотних активів і зменшенням (збільшенням) середнього періоду їх обороту, існує тісний взаємозв'язок (при зростанні оборотності оборотних активів період їх обороту зменшується і навпаки). Коефіцієнт участі грошових коштів та їх еквівалентів в оборотних активах вважається позитивним показником, якщо його динаміка за період зменшується тобто підприємство ефективніше використовує грошові кошти. На підприємстві протягом 2020-2022 рр. даний показник зменшується, тобто підприємство починає ефективніше використовувати свої кошти. Також на підприємстві спостерігається постійне збільшення кількості оборотів грошових коштів та їх еквівалентів, тобто швидкість їх обороту пришвидшується, що в свою чергу вплинуло і на середній період обороту грошових коштів, який протягом досліджуваного періоду зменшився, що є позитивним показником у роботі суб'єкта господарювання. При визначенні коефіцієнта ефективності грошового потоку позитивною тенденцією буде вважатись його постійне збільшення протягом досліджуваного періоду. На ПрАТ «Коростенський завод МДФ» простежується стійка динаміка до зменшення даного коефіцієнта, а 2021 та 2022 роках у цього показника від'ємне значенням, що вказує на неефективне використання грошових потоків.

15. Здійснивши оцінку стану управління грошовими потоками на підприємстві можемо відмітити неефективність даної системи управління. За результатами здійсненого аналізу встановлено, що підприємству слід підвищити

рівень ліквідності балансу, а також коефіцієнта абсолютної ліквідності для вчасного погашення короткострокових зобов'язань. Показники ліквідності показують негативну динаміку зміни, що пояснюється зменшення ліквідних активів з одночасним збільшенням поточних зобов'язань. Було виявлено пришвидшення протягом 2020-2022 рр. оборотності дебіторської заборгованості, що є позитивним чинником у діяльності підприємства, що позитивно впливає на ділову активність підприємства. Необхідно негайно розробити заходи щодо зростання рівня надходжень грошових коштів, оскільки їх не вистачає на фінансування нагальних потреб суб'єкта господарювання. Заводу необхідно все більшою мірою орієнтуватися на внутрішні джерела надходжень грошових коштів, оскільки підприємство сильно залежить від зовнішніх джерел фінансування.

16. Здійснений факторний аналіз показав, що динаміка грошових потоків у цілому негативно характеризує діяльність підприємства, так як основним джерелом їх зростання є операційна діяльність, яка є основою функціонування підприємства, адже однією із ключових характеристик ефективно функціонуючого підприємства саме є наявність протягом тривалого періоду позитивного операційного грошового потоку із відносно стабільною його абсолютною величиною. Незважаючи на це чистий рух коштів від операційної діяльності є позитивним, спостерігається його значне зменшення у 2022 році в порівнянні з 2021 роком. В той же час збільшується витрачання грошових коштів від інвестиційної діяльності. Чистий рух від фінансової діяльності також є негативним, оскільки підприємство залежне від зовнішніх запозичень і підприємство значну суму грошових коштів витрачає на погашення позик і сплату відсотків.

17. Можна виділити необхідні заходи щодо поліпшення системи управління потоками грошовими потоками для ПрАТ «Коростенський завод МДФ»: 1) Підприємству належить зменшити кредиторську і дебіторську заборгованість. Збільшення дебіторської заборгованості негативно впливає на фінансовий стан підприємства, що зумовлює підвищення сум дебіторів. Тому підприємство має бути зацікавлене в скороченні термінів погашення платежів, повинне скоротити терміни погашення дебіторської заборгованості, використовуючи часткову

передоплату або інші методи впливу на дебіторів. 2) Позбутися надлишку виробничих запасів за рахунок раціонального вкладання та використання оборотних активів. Цього можна досягти шляхом формування достатнього обсягу виробничих запасів підприємства відповідно до потреб його господарської діяльності. Це допоможе оптимізувати грошові потоки та збільшити ліквідність підприємства. 3) Визначити свою потребу в необхідному обсязі грошових коштів на майбутній період, встановити системи джерел їх формування в обсязі, що передбачається, забезпечення мінімізації вартості їх залучення на підприємстві. 4) Досягти збалансованості дефіцитного грошового потоку в короткостроковому періоді шляхом використання «Системи прискорення/уповільнення платіжного обороту», суть якої полягає в розробці на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення грошових коштів і уповільнення їх виплат. 5) Знизити об'єм негативного грошового потоку в довгостроковому періоді, який може бути досягнутий за рахунок наступних заходів скорочення об'єму і складу реальних інвестиційних програм, відмови від фінансового інвестування та зниження суми постійних витрат підприємства. 6) Здійснити стимулювання припливу грошових коштів можна за рахунок зовнішніх джерел фінансування: торгових кредитів, кредитів банків, цінних паперів і векселів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биба В.В., Лоза Т.В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. Економіка та держава. 2017. № 5. С. 110-113.
2. Биховченко В.П., Ксьонжик В.В. Стратегія управління грошовими потоками на підприємстві. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2017. Випуск 17. С. 604-609.
3. Біленко Д.В. Системний підхід до управління грошовими потоками підприємства в умовах ризиків та невизначеності. Фінанси, облік, банки. 2017. Вип. 1 (22). С. 46-54.
4. Бланк І. Планування грошових потоків підприємства. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2016. №5. С. 31-46.
5. Бобко Н.А., Коваль Ю.А. Сутність економічної діагностики діяльності підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2014. Вип. № 5(2). С. 83–89.
6. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту : пер. з англ. Є. Брігхем. К. : Молодь. 1000 с.
7. Бруслиновська І.В., Матвійчук В.І. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії підприємства. Економіка і організація управління. 2018. Вип. 3. С. 100-111.
8. Буряк А.В., Дем'яненко І.В. Управління грошовими потоками: сегмент фінансової політики аграрних підприємств. Економічний форум. 2019. № 1(4), С. 103-108.
9. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: навчальний посібник. Житомир: Рута, 2003. 680 с.
10. Головка В.І., Безкоровайна О.О. Використання результатів аналізу грошових коштів та потоків підприємства в управлінні та шляхи його оптимізації. Інтернаука. 2018. № 3. URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/2018/3/3454>.
11. Городня Т.А., Мойсеєнко І.П. Економічна та фінансова діагностика: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2015. 282 с.

12. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

13. Гут Л.В. Грошові потоки в системі управління підприємства: теоретико-практичний аспект. Вісник Чернівецького торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2020. Випуск I-II (77-78). С. 259-269.

14. Денисенко М., Зазимко О. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. Агросвіт. № 10. 2017. С. 52-58.

15. Загорельська Т.Ю. До проблеми формування системи управління фінансовою безпекою на підприємстві. Вісник ДНУ. Сер. В: Економіка і право. Вип. 2. 2012. С. 243-247.

16. Заремба Є.М. Грошові потоки підприємства: сутність і класифікація. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. Вип. 2 (23). С.87-92.

17. Івченко Л.В. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення. Фінанси, облік і аудит. 2017. Вип. 1. С. 197-210.

18. Касич А.О., Циган Р.М. Концепція обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками. Облік і фінанси. 2017. № 3 (77). С. 28-37.

19. Ковальчук Т.М. Діагностичний аналіз фінансового стану: теорія та методологія. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. № 5(1).С. 129-134.

20. Косарєва І.П., Хохлов М.П. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства. Економіка та управління підприємствами. 2019. № 19. С. 101-107.

21. Костецький Я.І. Стратегія формування і розвитку аграрного сектору України: теорія і практика: монографія. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2017. 356 с.

22. Костирко Л.А. Стратегічний фінансовий менеджмент: навч. посібник. Луганськ: Ноулідж, 2014. 432 с.

23. Костюк-Пукаляк, О.М. Сучасна концепція визначення суті грошових потоків та їх видів. Young Scientist. 2017. №8 (48), С. 449-455.

24. Кошельок Г., Грінченко Р. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. Галицький економічний вісник. 2020. №2 (63). С. 231-242.
25. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: навч. посіб. Видання 2-ге. К.: Центр учбової літератури, 2018. 456 с. 20. Крилова О. В. Грошові потоки в системі забезпечення платоспроможності підприємства. Економіка і держава. 2019. №7. С. 30-33.
26. Крилова О. В. Грошові потоки в системі забезпечення платоспроможності підприємства. Економіка та держава. 2019. № 7. С. 30-33.
27. Лепейко Т. І., Миронова О. М., Кривобок К. В., Немашкало К. Р. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. 306 с.
28. Лігоненко Л. О., Ситник Г. В. Управління грошовими потоками: навч. посібник. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 255 с.
29. Лігоненко Л.О. Управління грошовими потоками: навчальний посібник. Київ: КНТЕУ, 2012. 327 с.
30. Ляліна Н. С. Діагностика фінансового стану підприємства. Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер.: Економічні науки. 2014. № 6. С. 118-124.
31. Мордовцев О.С., Хребтов М.І. Методичний підхід до управління грошовими потоками промислового підприємства. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». 2020. №2. С. 3-8.
32. Майборода О. М., Майборода О. В., Реплюх О. В. Напрями управління грошовими потоками підприємства. Економіка і суспільство. 2017. Вип. 10. С. 305-309.
33. Майборода О.Є Напрями управління грошовими потоками підприємства. Економіка і суспільство. 2017. № 10. С. 305-309.
34. Майборода О.Є. Напрями управління грошовими потоками підприємства // Економіка та управління підприємствами. Випуск 10. 2017. С. 305-309.
35. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 7. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_01_9#Text.
36. Мова В.В., Семенова С.М. Комплексний і системний підходи при аналізі

та формуванні грошових потоків підприємств. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2013. № 3(40). С. 15.

37. Мова В.В., Семенова С.М. Формування стратегії управління грошовими потоками на підприємствах водного транспорту. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2013. № 3. С. 112.

38. Мордовцев, О., Хребтов, М. Методичний підхід до управління грошовими потоками промислового підприємства. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки). 2020. №2. С. 3-8.

39. Нагайчук В. В. Управління грошовими потоками підприємства. Вісник соціально-економічних досліджень. 2014. Вип. 1 (52). С. 245-249.

40. Найденко О.Є. Методика діагностики стану внутрішнього середовища підприємства. Вісник Східноукраїнського нац. ун-ту ім. В. Даля. 2017. № 2(84). С. 162-170.

41. Налукова Н., Кулина Г. Оцінка ефективності управління грошовими потоками підприємства. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. Випуск 1. С. 49-58.

42. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 року № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

43. Отенко І. П. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 156 с.

44. Панасюк О.В., Мазанович І.С. Удосконалення аналізу грошових потоків підприємства та їх оптимізація в процесі управління. Приазовський економічний вісник. 2020. Вип. 6(23). С. 128-133. URL: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-6-22>.

45. Партин Г. О., Задерецька Р. І., Галечко І. Б. Управління грошовими потоками підприємства й оцінювання його ефективності. Науковий вісник Чернівецького університету: Економіка. 2014. Вип. 694-695. С. 108-112.

46. Підхомний О.М. Діагностика фінансового стану підприємства.

Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». 2019. Вип. 23. С. 234-237.

47. Піскунова Н. О. Удосконалення науково-методичного обґрунтування аналізу грошових потоків підприємств. Економічний аналіз. 2016. Том 25. № 2. С. 122-131.

48. Погосова М.Ю. Діагностування фінансової безпеки промислового підприємства: Автореф. дис..канд. екон. наук: УБС НБУ. К., 2010. 21 с.

49. Поддєрьогін А. М., Білик М. Д., Буряк Л. Д. та ін. Фінанси підприємств: підручник. 5-те вид., перероб. та допов. К.: КНЕУ, 2004. 546 с.

50. Подольська В. О., Яріш В. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2007. 488 с.

51. Ремньова Л. М. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства як складова фінансового менеджменту. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 2 (32). С. 87-95.

52. Роганова Г.О. Фактори впливу на вільний грошовий потік підприємства: кореляційно-регресійний аналіз. Економіка та управління АПК. 2020. №1. С. 68-75.

53. Роговий А.В. Економічна діагностика підприємства: теоретичні та практичні аспекти дослідження. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 6. С. 457–459.

54. Руда Р.В. Аналіз фінансового стану підприємств та його значення в сучасних умовах// Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2009. № 3(7). с. 54.

55. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. 3-те вид., випр. і доп. К.: Знання, 2007. 668 с.

56. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. К.: Знання, 2015. 654 с.

57. Селіверстова Л.С. Управління грошовими потоками підприємства. Економіка та держава. 2015. № 9. С. 20-22.

58. Семенов Г.А. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства. Вісник економічної науки України. 2011. № 1 (19). С. 136-141.

59. Семенова С.М. Емерджентні властивості грошових потоків підприємства.

Економіка та управління в умовах побудови інформаційного суспільства: праці II міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 22-23 квітня 2013 р.; ОНАЗ ім. О.С. Попова. Одеса, 2013. С. 26-28.

60. Семчук Ж.В. Індикатори діагностики фінансового стану підприємств. Ефективна економіка. 2014. № 9. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/.pdf>.

61. Скібіцька Л.І., Матвеев В.В., Щелкунов В.І., Подреза С.М. Антикризисний менеджмент: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 584 с.

62. Сметанюк О. А. Фінансова стійкість в системі фінансової безпеки підприємства. Економічний простір. 2014. № 85. С. 187-196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2014_85_21.

63. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. Міжнародний науковий журнал. 2017. Вип. 1-2. С. 67-85.

64. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2017. Випуск 1-2. С. 62-80.

65. Тігова Т.М. Аналіз фінансової звітності: навч. посіб. Київ.: Центр учбової літератури, 2012. 408 с.

66. Турчак В.В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. Молодий вчений. 2014. №8 (11) с. 49-52.

67. Фінансове забезпечення розвитку підприємства : монографія / І. О. Бланк, Г. В. Ситник, Н. М. Гуляєва та ін.; за заг. ред. І.О. Бланка. Київ: КНТЕУ, 2011. 344 с.

68. Фінансовий аналіз. Практикум: М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк та ін.; за заг. наук. ред. М.Д. Білик. К.: КНЕУ, 2014. 474 с.

69. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за заг. ред. В. М. Бороноса. Суми: Вид-во СумДУ, 2012. 539 с. URL: <http://fin.fem.sumdu.edu.ua/uk/finman2012.html>.

70. Фінансовий менеджмент: підручник; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ,: КНЕУ, 2018. 535 с.

71. Хринюк О.С. Сутність фінансового потенціалу підприємства. Актуальні проблеми економіки та управління 2018. №11. с. 3-9
72. Циган Р. М. Удосконалення класифікації грошових потоків з урахуванням сучасних умов господарювання. Актуальні проблеми економіки. 2010. №4(106). С.150-155
73. Чеберяко О.В. Економіко-теоретична сутність системи забезпечення фінансової безпеки підприємства. Економіка і держава. 2015. № 11. С.94-98.
74. Чернишов В.В. Аналіз напрямів впровадження системи фінансової діагностики підприємств машинобудівної промисловості. Інфраструктура ринку. 2018. № 17. С. 248-257.
75. Шершньова З.Є. Стратегічне управління : підручник ; 2-е вид., перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2014. 700 с.
76. Юрченко Ю. Управління грошовими потоками будівельних підприємств. Вісник Хмельницького національного університету 2019. № 2. С. 36-39.
77. Ясишена В. В. Теоретичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств. Економічний простір. 2008. № 16. С. 123-131.

ДОДАТКИ

Додаток А

Підприємство Приватне акціонерне товариство
«Коростенський завод МДФ»

Організаційно-правова форма господарювання ТОВАРИСТВО З
ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Вид економічної діяльності

Середня кількість працівників 407

Одиниця виміру : тис. грн.

Адреса вулиця 01034 м. Київ Шевченківський район м.Київ вул. Ярославів

Вал, буд. 38, т.(04142) 6-01-00

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

Коди		
2021	01	01
37079170		
8039100000		
111		
16.21		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) за 2020 р.

Форма № 1

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000	4432	2669
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	8814	8814
накопичена амортизація	1002	4382	6145
Незавершені капітальні інвестиції	1005	7504	6744
Основні засоби	1010	1281749	1175838
первісна вартість	1011	1479457	1496828
знос	1012	197708	320990
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1293685	1185251
II. Оборотні активи	1100	165188	186057
Запаси			
Виробничі запаси	1101	55340	63019
Незавершене виробництво	1102	10874	14441
Готова продукція	1103	98974	108491
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7329	39299
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	4647	21138
з бюджетом	1135	170829	99829
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	596	1089
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1484	12000
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	1484	10598
Витрати майбутніх періодів	1170	1204	76
Інші оборотні активи	1190	19204	1090
Усього за розділом II	1195	370481	360578
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	1664166	1545829

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	74125	74125
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	696	696
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(167999)	(138101)
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	(93178)	(63280)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	111956	195012
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1263317	1262597
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	1375273	1457609
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	24840	14926
розрахунками з бюджетом	1620	285	318
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	344	347
розрахунками з оплати праці	1630	766	800
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	117757	24407
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	238079	110702
Усього за розділом III	1695	382071	151500
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	1664166	1545829

Голова правління

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

Додаток Б

Підприємство Приватне акціонерне товариство
«Коростенський завод МДФ»

Організаційно-правова форма господарювання ТОВАРИСТВО З
ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Вид економічної діяльності

Середня кількість працівників 404

Одиниця виміру : тис. грн.

Адреса вулиця 01034 м. Київ Шевченківський район м.Київ вул. Ярославів

Вал, буд. 38, т.(04142) 6-01-00

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

Коди		
2022	01	01
37079170		
8039100000		
111		
16.21		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) за 2021 р.

Форма № 1

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000	2669	2363
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	8814	10272
накопичена амортизація	1002	6145	7909
Незавершені капітальні інвестиції	1005	6744	6977
Основні засоби	1010	1175838	1141102
первісна вартість	1011	1496828	1595525
знос	1012	320990	454423
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		1560
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1185251	1152002
II. Оборотні активи	1100	186057	215011
Запаси			
Виробничі запаси	1101	63019	63304
Незавершене виробництво	1102	14441	23967
Готова продукція	1103	108491	127740
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	39299	59087
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	21138	13451
з бюджетом	1135	99829	15641
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1089	1527
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	12000	6868
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	10598	6373
Витрати майбутніх періодів	1170	76	513
Інші оборотні активи	1190	1090	5245
Усього за розділом II	1195	360578	317343
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	1545829	1469345

Продовження додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	74125	74125
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	696	696
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(138101)	(186890)
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	(63280)	(112069)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	195012	265889
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1262597	1225378
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	1457609	1491267
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	14926	12951
розрахунками з бюджетом	1620	318	300
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	347	373
розрахунками з оплати праці	1630	800	936
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	24407	40348
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	110702	35239
Усього за розділом III	1695	151500	90147
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	1545829	1469345

Голова правління

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

Додаток В

Підприємство Приватне акціонерне товариство

«Коростенський завод МДФ»

Організаційно-правова форма господарювання ТОВАРИСТВО З
ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Вид економічної діяльності

Середня кількість працівників 520

Одиниця виміру : тис. грн.

Адреса вулиця 01034 м. Київ Шевченківський район м.Київ вул. Ярославів

Вал, буд. 38, т.(04142) 6-01-00

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

Коди		
2023	01	01
37079170		
8039100000		
111		
16.21		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) за 2022 р.

Форма № 1

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000	2363	1165
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	10272	10272
накопичена амортизація	1002	7909	9107
Незавершені капітальні інвестиції	1005	6977	226498
Основні засоби	1010	1141102	1024794
первісна вартість	1011	1595525	1613341
знос	1012	454423	588547
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	1560	392
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1152002	1252849
II. Оборотні активи	1100	215011	290635
Запаси			
Виробничі запаси	1101	63304	100005
Незавершене виробництво	1102	23967	28092
Готова продукція	1103	127740	162538
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	59087	55308
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	13451	84454
з бюджетом	1135	15641	2529
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1527	1404
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	6868	6530
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	6373	5562
Витрати майбутніх періодів	1170	513	595
Інші оборотні активи	1190	5245	776
Усього за розділом II	1195	317343	442231
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	1469345	1695080

Продовження додатку В

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	74125	74125
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	696	696
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(186890)	(198901)
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	(112069)	(124080)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	265889	271795
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1225378	1203258
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	1491267	1475053
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	12951	90055
розрахунками з бюджетом	1620	300	552
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	373	416
розрахунками з оплати праці	1630	936	1851
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	40348	4378
Поточні забезпечення	1660		924
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	35239	245931
Усього за розділом III	1695	90147	344107
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	1469345	1695080

Голова правління

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

Додаток Г

Підприємство Приватне акціонерне товариство «Коростенський завод МДФ»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2021	01	01
37079170		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік**

Форма № 2

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	875305	615395
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(536736)	(472628)
Валовий: прибуток	2090	338569	142767
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	44756	19924
Адміністративні витрати	2130	(13465)	(12278)
Витрати на збут	2150	(10266)	(11006)
Інші операційні витрати	2180	(49698)	(31050)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	309896	108357
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	442	504
Інші доходи	2240	15728	32025
Фінансові витрати	2250	(197420)	(71106)
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(98748)	(44317)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	29898	25463
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	29898	25463
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	29898	25463

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	372065	403533
Витрати на оплату праці	2505	24575	22664
Відрахування на соціальні заходи	2510	8493	8022
Амортизація	2515	125158	77539
Інші операційні витрати	2520	126515	108537
Разом	2550	656806	620295

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	74125000	74125000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	74125000	74125000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,4033457	0,3435143
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,4033457	0,3435143
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Голова правління

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

Додаток Д

Підприємство Приватне акціонерне товариство «Коростенський завод МДФ»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2022	01	01
37079170		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік**

Форма № 2

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	988360	875305
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(637157)	(536736)
Валовий: прибуток	2090	351203	338569
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	27371	44756
Адміністративні витрати	2130	(19034)	(13465)
Витрати на збут	2150	(20416)	(10266)
Інші операційні витрати	2180	(31429)	(49698)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	307695	309896
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	794	442
Інші доходи	2240	125366	15728
Фінансові витрати	2250	(286657)	(197420)
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(195987)	(98748)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		29898
збиток	2295	(48789)	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		29898
збиток	2355	(48789)	

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(48789)	29898

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	466735	372065
Витрати на оплату праці	2505	27048	24575
Відрахування на соціальні заходи	2510	9466	8493
Амортизація	2515	135366	125158
Інші операційні витрати	2520	124487	126515
Разом	2550	763102	656806

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	74125000	74125000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	74125000	74125000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0,658199	0,4033457
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0,658199	0,4033457
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Голова правління

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

Підприємство Приватне акціонерне товариство «Коростенський завод МДФ»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2023	01	01
37079170		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік**

Форма № 2

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1003605	988360
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(638056)	(637157)
Валовий: прибуток	2090	365549	351203
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	94774	27371
Адміністративні витрати	2130	(23763)	(19034)
Витрати на збут	2150	(36169)	(20416)
Інші операційні витрати	2180	(89536)	(31429)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	310855	307695
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	351	794
Інші доходи	2240	43038	125366
Фінансові витрати	2250	(299253)	(286657)
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(65076)	(195987)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
збиток	2295	(10085)	(48789)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
збиток	2355	(10085)	(48789)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(10085)	(48789)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	466058	466735
Витрати на оплату праці	2505	34833	27048
Відрахування на соціальні заходи	2510	6578	9466
Амортизація	2515	135910	135366
Інші операційні витрати	2520	150737	124487
Разом	2550	794416	763102

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	74125000	74125000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	74125000	74125000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0,136054	-0,658199
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0,136054	-0,658199
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Голова правління

(підпис)

Головний бухгалтер

(підпис)

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Коростенський завод МДФ"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2022	01	01
37079170		

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2021 рік**

Форма № 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:	3000	1179535	862315
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Повернення податків і зборів	3005	--	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	--	-
Цільового фінансування	3010	2314	1574
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	4496	45752
Надходження від повернення авансів	3020	2717	6668
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	794	442
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	7	1
Інші надходження	3095	506	14
Витрачання на оплату:	3100	(673044)	(495150)
Товарів (робіт, послуг)			
Праці	3105	(23064)	(20226)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(10848)	(9577)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(5796)	(4945)
Зобов'язання з податку на додану вартість	3117	(--)	(-)
Зобов'язання з інших податків і зборів	3118	(5796)	(-)
Витрачання на оплату авансів	3135	(71860)	(47801)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(85)	(1031)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(--)	(-)
Інші витрачання	3190	(852)	(2447)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	404820	335589
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:	3200	--	-
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	--	-
Надходження від отриманих:	3215	--	-
відсотків			
дивідендів	3220	--	-
Надходження від деривативів	3225	--	-
Надходження від погашення позик	3230	10900	500
Інші надходження	3250	--	-
Витрачання на придбання:	3255	(--)	(--)
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3260	(--)	(--)
Виплати за деривативами	3270	(--)	(--)
Витрачання на надання позик	3275	(11030)	(702)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(1560)	(-)
Інші платежі	3290	(--)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-1690	-202

Продовження додатку 3

III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:	3300	--	-
Власного капіталу			
Отримання позик	3305	1000	-
Інші надходження	3340	--	-
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(--)	(-)
Погашення позик	3350	38219	720
Сплату дивідендів	3355	(--)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(371043)	(324735)
Інші платежі	3390	(--)	(--)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-408262	-325455
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-5132	9932
Залишок коштів на початок року	3405	12000	1484
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	--	584
Залишок коштів на кінець року	3415	6868	12000

Підприємство Приватне акціонерне товариство "Коростенський завод МДФ"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2023	01	01
37079170		

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2022 рік**

Форма № 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:	3000	1189792	1179535
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)			
Повернення податків і зборів	3005	--	--
у тому числі податку на додану вартість	3006	--	--
Цільового фінансування	3010	1571	2314
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	53083	4496
Надходження від повернення авансів	3020	5178	2717
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	--	794
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	74	7
Інші надходження	3095	1150	506
Витрачання на оплату:	3100	(867175)	(673044)
Товарів (робіт, послуг)			
Праці	3105	(27360)	(23064)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(7097)	(10848)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(16292)	(5796)
Зобов'язання з податку на додану вартість	3117	(8606)	(--)
Зобов'язання з інших податків і зборів	3118	(7686)	(5796)
Витрачання на оплату авансів	3135	(150925)	(71860)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(2303)	(85)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(841)	(--)
Інші витрачання	3190	(1194)	(852)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	177661	404820
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:	3200	--	--
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3205	--	--
Надходження від отриманих:	3215	351	--
відсотків			
дивідендів	3220	--	--
Надходження від деривативів	3225	--	--
Надходження від погашення позик	3230	--	10900
Інші надходження	3250	--	--
Витрачання на придбання:	3255	(--)	(--)
фінансових інвестицій			
необоротних активів	3260	(52628)	(--)
Виплати за деривативами	3270	(--)	(--)
Витрачання на надання позик	3275	(--)	(11030)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(--)	(1560)
Інші платежі	3290	(--)	(--)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-52277	-1690

Продовження додатку К

III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	--	--
Отримання позик	3305	8590	1000
Інші надходження	3340	40	--
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(--)	(--)
Погашення позик	3350	46773	38219
Сплату дивідендів	3355	(--)	(--)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(87579)	(371043)
Інші платежі	3390	(--)	(--)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-125722	-408262
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-338	-5132
Залишок коштів на початок року	3405	6868	12000
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	--	--
Залишок коштів на кінець року	3415	6530	6868

Генеральний директор

(підпис)

Шевело Володимир Миколайович

Головний бухгалтер

(підпис)

Яковенко Алла Леонідівна